

VJEROVANJE ČETVORICE IMAMA

Muhammed ibn 'AbdurRahmān el-Humejjis

VJEROVANJE ČETVORICE IMĀMA

Muhammed ibn 'AbdurRahmān el-Humejjis

Plav, Sandžak
šewwāl **1432.** ***hidžretske***
septembar 2011. godine

Izdavač:
"K e l i m e t u l – H a qq"
Plav, Sandžak
www.kelimetul-haqq.com
www.kelimetul-haqq.org
kelimetul_haqq@hotmail.com

Autor:
Muhammed ibn ʹAbdurRahmān el-Humejjis

Prijevod, prelom i lektura teksta:
Ebū Ahmed

Unos teksta
Ebū Hafsa

Dizajn korice:
Ebū Merjem

Štampa:
"K e l i m e t u l – H a qq"

V A Ž N A N A P O M E N A !

Rekao je Allāhov Poslanik Muhammed, sallallāhu 'alejhi we sellem:

*''Najvrijedniji džihād je reći **riječ istine** pred nepravednim vladarem.''* [1]

*''Prvak šehīdā je Hamza, a potom čovjek koji dođe nepravednom vladaru, kaže mu **istinu** u lice, pa ga vladar ubije.''* [2]

*''Neka nikoga od vas ne spriječi strah od ljudi da kaže istinu kada je vidi ili bude njen svjedok, jer mu **riječ istine** neće približiti čas smrti, niti mu umanjiti nafaku.''* [3]

---

[1] *hadīth* bilježe Ebū Dāwūd, et-Tirmidhī i Ibn Mādže u svojim *''Sunenima''* od Ebū Se'īda el-Hudrija i Ebū Umāme el-Bahilija

[2] *hadīth* bilježi Hākim od Džābir ibn 'Abdullāha

[3] *hadīth* bilježi *imām* Ahmed u svome *''Musnedu''* od Ebū Se'īda el-Hudrija

AUTOROV UVOD

Zaista sva zahvala pripada Allāhu, Kojeg hvalimo, od Koga pomoć, uputu i oprosta tražimo. Utječemo se Allāhu od zla naših duša i od zla naših loših djela. Koga Allāh uputi – nema onoga ko ga može u zabludu odvesti, a koga On u zabludi ostavi – nema onoga ko će ga uputiti. Svjedočim da nema božanstva vrijednog obožavanja izuzev Allāha jedinog i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i Njegov poslanik.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِۦ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"O vjernici, bojte se Allāha istinskom bogobojaznošću i umirite samo kao muslimani!" [4]

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلنَّاسُ ٱتَّقُواْ رَبَّكُمُ ٱلَّذِى خَلَقَكُم مِّن نَّفْسٍ وَٰحِدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالاً كَثِيرًا وَنِسَآءً ۚ وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ ٱلَّذِى تَسَآءَلُونَ بِهِۦ وَٱلْأَرْحَامَ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا

"O ljudi, bojte se Gospodara svoga Koji vas od jednog čovjeka stvara, a od njega je i ženu njegovu stvorio i od njih dvoje mnoge muškarce i žene rasijao. I Allāha se bojte, čijim imenom jedni druge molite i rodbinske veze ne kidajte, jer Allāh, zaista, stalno nad vama bdi." [5]

[4] *sūra* Ālu 'Imrān, 102. *ājet*.

[5] *sūra* en-Nisā', 1. *ājet*.

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱتَّقُواْ ٱللَّهَ وَقُولُواْ قَوۡلٗا سَدِيدٗا ٧٠ يُصۡلِحۡ لَكُمۡ أَعۡمَٰلَكُمۡ وَيَغۡفِرۡ لَكُمۡ ذُنُوبَكُمۡۗ وَمَن يُطِعِ ٱللَّهَ وَرَسُولَهُۥ فَقَدۡ فَازَ فَوۡزًا عَظِيمًا

"O vjernici, bojte se Allāha i govorite istinit govor, pa će On vaša djela popraviti i grijehe vam oprostiti. A onaj ko se Allāhu i Njegovom Poslaniku bude pokoravao – postići će ono što bude želio." [6]

A potom: Prionuvši na obimno istraživanje radi postizanja doktorata iz oblasti *usulud-dīna* u vezi vjerovanja *imāma* Ebū Hanīfe, *Allāh mu se Uzvišeni smilovao*, također sam uključio, u jednom kraćem vidu, *'aqīdu* (preostala) tri *imāma*: Mālika, Šāfi'ija i Ahmeda.

Zatim su neki ugledni ljudi zatražili da (detaljnije) obratim pažnju i na vjerovanje ova tri *imāma*, da bih time kompletirao spominjanje vjerovanja (sva) četiri *imāma*. Osjetio sam da bih trebao uraditi ono što su mi predložili u pogledu uvoda u moje istraživanje, kao i dodati ono što sam namjeravao o vjerovanju *imāma* Ebū Hanīfe u vezi *tewhīda*, *qadera*, *ashābā* i njegovog stava prema *'ilmul-kelāmu* (teologičke retorike).

Molim Allāha da ovo djelo učini iskreno za Njegovo plemenito Lice i da učini da se svi mi usaglasimo sa uputom Njegove Knjige i sa onim što smo našli u *sunnetu* Njegovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. A Allāh je iza namjerā, On nam je dovoljan i On je najbolji od onih na koje se oslanja.

Muhammed ibn 'AbdurRahmān el-Humejjis

[6] *sūra* el-Ahzāb, 70. i 71. *ājet*.

VJEROVANJE ČETIRI *IMĀMA* JE JEDNO (ISTO) U PITANJIMA *USŪLUD-DĪNA*, SA IZUZETKOM PITANJA *ĪMĀNA*

'AQĪDA ČETIRI *IMĀMA* (Ebū Hanīfe, Mālika, Eš-Šāfi'ija i Ahmeda) JE ONO O ČEMU GOVORE KNJIGA I *SUNNET* I ONO NA ČEMU SU BILI *ASHĀBI* I ONI KOJI IH SLIJEDE U DOBRU

Nema razilaženja među ovim *imāmima* – a sva hvala pripada Allāhu – u stvarima *usūlud-dīna;* [7] štaviše, oni su u

[7] *Imām* Ibn Ebil-'Izz el-Hanefī (umro 729. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Znanje usūlud-dīna (osnovā vjere) je najčasniji ogranak znanja, jer potpunost u određenoj vrsti znanja zavisi od onoga čime se ona bavi i to je najveći fiqh (razumijevanje), a što je razlog zašto je imām Ebū Hanīfe, rahimehullāh, ono što je sakupio u pogledu usūlud-dīna nazvao "Fiqhul-Ekber" (Najveći fiqh). Potreba robovā za ovim znanjem je veća od svake druge potrebe, to je njima najpotrebnija od svih stvari, jer nema života bez srca, niti ikakvog užitka niti smirenosti, izuzev putem poznavanja njihovog Gospodara, Onoga Koji se obožava, njihovog Stvoritelja – sa Njegovim imenima, Njegovim svojstvima, Njegovim djelima – i da je On osobi draži nego sve ostalo. Tako se čovjek treba truditi u pogledu svega što će ga približiti Allāhu, nasuprot približavanju stvorenjima. Međutim, nemoguće je da umovi sve to u detalje spoznaju i shvate, pa je zato Milostivi i Samilosni slao poslanike da tome poduče i da u to pozovu, kao i da obraduju one koji prihvate njihov poziv, a da upozore one koji ga odbiju. Ključ njihovog poziva i srž njihove poruke je bila približavanje robova Allāhu Uzvišenom putem Njegovih imena, svojstava i djelā, jer sve što je vjerovjesnicima bilo naređeno sagrađeno je na ovome. Ovo je onda propraćeno sa dva velika principa: Prvi je poznavanje puta koji vodi Njemu, a to je šerī'at koji je sastavljen od Njegovih naredbi i zabranā. Drugo je da oni koji slijede put znaju šta leži u riznicama za njih, a što je beskrajno blaženstvo. Tako su ljudi koji najbolje poznaju Allāha oni koji najbolje slijede put ka Njemu i oni znaju najbolje ono što leži na kraju puta."* (*"Šerh 'Aqīdeh et-Tahāwijje"*, 69. str.)

saglasnosti u pogledu svojstava Gospodara, kao i činjenice da je *īmān*, bez sumnje, potvrda srcem i jezikom. Štaviše, oni su odbacili *ehlul-kelām* (sljedbenike teologičke retorike), kakvi su *džehmije* [8] i drugi mimo njih, od onih koji su bili pod uticajem grčke filozofije i *medhhebā kelāma*. [9]

Šejhul-islām Ibn Tejmijje je rekao: *"Međutim, od Allāhove Milosti prema Njegovim robovima je da je od imāmā koji su bili sa njima u ummetu bilo onih koji su imali istinoljubiv jezik, kao što su četiri imāma i drugi mimo njih. Oni su odbacili ehlul-kelām i njihove izjave u pogledu Qur'āna, īmāna i svojstava Gospodara i bili su u saglasnosti o onome na čemu je bio selef: da će Allāh biti viđen na āhiretu, da je Qur'ān Allāhova Riječ – nije stvoren, i da je īmān, bez sumnje, potvrda srcem i jezikom."* [10]

I on je rekao: *"Zaista, sva poznata četiri imāma su potvrdili svojstva Uzvišenog Allāha i rekli da je Qur'ān Allāhova Riječ, da nije stvoren i rekli da će Allāh biti viđen na āhiretu.*

---

[8] *Džehmijje* su sljedbenici Džehma ibn Safwāna, koji je u ovaj *ummet* uveo groznu novotariju *ta'tīla* (negiranja Allāhovih svojstava), bilo direktno, bilo iskrivljavanjem značenja tih svojstava. Oni također poriču da je Allāh iznad stvorenja i iznad svog *'Arša* (Prijestolja), kao što vjeruju da *džennet* i *džehennem* nisu vječni. Vidi *"Er-Redd 'alel-Džehmijje"* od *imāma* Ahmeda, također i od ed-Dārimija, kao i *"El-Ibāne"*, 141. str. od Ebul-Hasana el-Eš'arija. Također je vrijedno obratiti se na *"Sijer A'lāmin-Nubelā"*, 11/169.-171. od edh-Dhehebija.

[9] *Imām* eš-Šāfi'ī je rekao: *"Moj propis u pogledu sljedbenika 'ilmul-kelāma je da oni treba da budu tučeni palminim granama i obućom, te da budu provedeni kroz narod i plemenā i da se obznani: "Ovo je nagrada za onoga koji napusti Knjigu i sunnet i okrene se kelāmu"."* Vidi *"Šerh 'Aqīdeh et-Tahāwijje"* od Ibn Ebil-'Izza, 75. str., kao i *"Šerhus-Sunne"*, 1/218 od *imāma* el-Begawija.

[10] *"Kitābul-Īmān"*, 350. i 351. str. sa komentarom od Muhammeda el-Harrāsa.

Ovo je put ashābā i onih koji su ih slijedili u dobru, od ehlul-bejta (porodice Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem) i drugih mimo njih; i ovo je put imāmā koji su došli nakon njih, poput Mālika ibn Enesa, et-Thewrija, Lejtha ibn Sa'da, el-Ewzā'ija, Ebū Hanīfe, eš-Šāfi'ija i Ahmeda." [11]

Šejhul-islām Ibn Tejmijje je upitan o vjerovanju eš-Šā-fi'ija, pa je rekao: *" 'Aqīda eš-Šāfi'ija, Allāh bio zadovoljan njime, i 'aqīda selefā ummeta, poput Mālika, et-Thewrija, el-Ewzā'ija, Ibnul-Mubāreka, Ahmeda ibn Hanbela i Ishāqa ibn Rahawejha je 'aqīda učenjaka poput Fudajla ibn 'Ijjāda, Ebū Sulejmāna ed-Darrānija, Sehla ibn Sa'da et-Tusterija i drugih mimo njih. Zato nema nikakvog neslaganja među ovim imā-mima i sličnim njima u usūlud-dīnu, a tako je i sa Ebū Hanī-fom, Allāh mu se smilovao. Zaista je 'aqīda potvrđena od nje-ga u tewhīdu,* [12] *qaderu i sličnom tome. On je u saglasnosti sa vjerovanjem ovih imāmā, on je na onome na čemu su bili ashābi i oni koji ih slijede u dobru i on je na onome o čemu govore Knjiga i sunnet."* [13]

---

[11] *"Minhādžus-Sunne"*, 2/106, od Ibn Tejmijje.

[12] Od onoga što je utemeljeno u *šerī'atu* je da je čovječanstvo u početku bilo jedan *ummet* na ispravnom *tewhīdu*, a onda ih je *širk* postepeno nadvladao (*"Tahdhīrus-Sādžid"*, 101. str.).
Ibn 'Abbās, *radijallāhu 'anhumā*, je rekao: *"Između Nūha i Ādema je bilo deset generacija (pokoljenja); svi oni su bili na šerī'atu Istine, a onda su se podijelili, pa je Allah poslao poslanike kao donosioce radosnih vijesti i opominjače."* Ovu izjavu je zabilježio Ibn Džerīr u svom *"Tefsīru"*, 4/275 i el-Hākim, 2/546.
Ibn 'Urwe el-Hanbelī (umro 837. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Ove riječi pobijaju one historičare od ehlul-kitābija koji tvrde da su Kābil i njegovi sinovi bili vatropoklonici."* (*"El-Kewākibud-Durerī fī Tartīb Musnedil-imām Ahmed 'alā Ebwābil-Buhāri"*, 6/212).

[13] *"Medžmū'ul-Fetāwā"*, 5/256.

Stoga je ovo ono na što je Siddīq Hasan Khān ukazao kada je rekao: *"Prema tome, naš put je put selefā koji je ithbāt (potvrda), bez tešbīha (poređenja), bez poricanja i bez ta'tīla (negacije). To je put imāmā islāma, poput Mālika, eš-Šāfi'ija, et-Thewrija, Ibnul-Mubāreka, imāma Ahmeda i drugih mimo njih,* [14] *a zaista među ovim imāmima nema razi-laženja u usūlud-dīnu (osnovama vjere).* [15] *Slično je sa Ebū Hanīfom, rahimehullāh, zato što je 'aqīda koja je potvrđena od njega u saglasnosti sa 'aqīdom ovih imāmā i to je ono o čemu govore Knjiga i sunnet."* [16]

Zato su ovo neke izjave sljedeća četiri *imāma*: Ebū Hanīfe, Mālika, eš-Šāfi'ija i Ahmeda u pogledu onoga u što su oni vjerovali po pitanju *usūlud-dīna*, zajedno sa njihovim stavom u pogledu *'ilmul-kelāma*.

---

[14] *Imām* Ejjūb es-Sihtijānī (umro 131. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Od uspjeha za mladića Arapa ili ne-Arapa je da ga Allah uputi na učenjaka sunneta"*. Zabilježio ga je el-Lālikā'ī, br. 30.
'Amr ibn Qajs el-Mulā'ī (umro 143. *hidžretske*), *rahimehullah*, je rekao: *"Ako vidite mladića kada počne da raste družeći se sa ehlus-sunnetom wel-džemā'atom, onda se nadajte za njega. A ako ga vidite da se druži sa ehlul-bid'a (sljedbenicima novotarije), onda se bojte za njega, jer je omladina na onome na čemu se odgoji."* Zabilježio ga je Ibn Betta u *"El-Ibāne"* ,133. str.

[15] Važnost činjenice da je vjerovanje četvorice *imāmā* jedno (istovjetno) se potpuno shvata tek kada čovjek uvidi da nam je Allāh naredio da budemo na jednom putu.

[16] *"Qutfuth-Thamar"*, 47. i 48. str. od Siddīq Hasan Hāna.

Vjerovanje *imāma* EBŪ HANĪFE

(umro 150. *hidžretske*)

A) IZJAVE *IMĀMA* EBŪ HANĪFE U VEZI *TEWHIDA*

Prvo, njegovo vjerovanje u pogledu Allāhovog *tewhīda* je objašnjenje *šerī'atski* propisanog *tewessula* i kompletno uništavanje novotarskog *tewessula*:

1. Imām Ebū Hanīfe je rekao: *"Ne priliči nikome da Njega priziva (ičim drugim), izuzev Njime* [17] *i dovama koje je On dozvolio i naredio, na što je On ukazao u Svojim riječima:*

وَلِلَّهِ ٱلۡأَسۡمَآءُ ٱلۡحُسۡنَىٰ فَٱدۡعُوهُ بِهَاۖ وَذَرُواْ ٱلَّذِينَ يُلۡحِدُونَ فِيٓ أَسۡمَـٰٓئِهِۦۚ سَيُجۡزَوۡنَ مَا كَانُواْ يَعۡمَلُونَ

"Allāh ima lijepa imena, pa Ga njima zovite i napustite one koji iskrivljavaju Njegova imena; biće kažnjeni prema onome što su radili." [18] [19]

---

[17] Allāhov Poslanik, *sallallahu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***"Ko god se zakune nečim drugim mimo Allāha – on je zaista učinio kufr i počinio širk."*** Zabilježili su ga Ebū Dāwūd, 3/570, i et-Tirmidhī, 3/253, koji ga je ocijenio kao *"hasen hadith"*. *Sahīhom* su ga ocijenili *imām* eš-Šewkānī u *"Nejlul-Ewtār"*, 8/257 i el-Albānī u *"Irwā'ul-Galīl"* , br. 2561. I on je, *sallallahu 'alejhi we sellem*, o riječima *"Ono što hoće Allāh i što hoćeš ti"* rekao: ***"Zar si me učinio niddom*** *(ravnim)* ***Allāhu? Reci: "Ono što Allāh, jedini, želi."*** Zabilježili su ga el-Buhārī u *"Edebul-Mufred"*, br. 783, Ahmed, 1/214, en-Nesā'ī u *"El-'Amelul-Jewm wel-Lejle"*, br. 995 i Ibn Mādže, br. 2117. *Sahīhom* su ga proglasili el-Arnā'ūt u *"Tahrīdžul-Musned Ebī Bekr"*, 55. str. i el-Albānī u *"Es-Sahīha"*, br. 139.

[18] *sūra* el-E'rāf, 180. *ājet*.

[19] *"Ed-Durrul-Muhtār me'a Hāši'a Redd el-Muhtār"*, 6/396. i 397.

2. Ebū Hanīfe je rekao: *"Onome koji dovi ne priliči da kaže: "Molim te haqqom (pravom) toga i toga", ili: "...pravom Tvojih poslanikā i vjerovjesnikā", ili: "...pravom Svete Kuće."*[20]

3. I Ebū Hanīfe je rekao: *"Nikome ne priliči da priziva Allāha (ičim drugim), izuzev Njime, a još je omraženije da kaže: "...pravom Tvog stvorenja"."* [21]

Drugo, njegove izjave u potvrđivanju (Allāhovih) svojstava i pobijanje *džehmijā*:

4. I on je rekao: *"Allāh ne treba biti opisan svojstvima stvorenjā. A Njegova srdžba i Njegovo zadovoljstvo su dva svojstva od Njegovih svojstava, bi lā kejf (bez ulaženja u njihov način). On postaje srdit i On postaje zadovoljan i ne treba se reći: "Njegova srdžba je Njegova kazna, a Njegovo zadovoljstvo je Njegova nagrada". I mi Ga opisujemo kako je On sām Sebe opisao, Jedan, Vječni, Onaj Koji nije rodio, niti je rođen i Kojem nema ravnoga, Onaj koji je vječno Živi, Onaj Koji je sve u stanju, Onaj Koji sve čuje, sve vidi i sve zna. Allāhova Ruka je iznad njihovih ruku. Ona nije poput ruku Njegovih stvorenja, a Njegovo Lice nije poput lica Njegovih stvorenja."* [22]

5. I on je rekao: *"I On ima Šaku, i Lice, i Dhāt (biće), kao što Uzvišeni Allāh spominje u Qur'ānu. Stoga, šta god je Uzvišeni Allāh spomenuo u Qur'ānu u pogledu Lica, Šake i Dhāta – onda su ovo Njegova svojstva, bi lā kejf (bez ulaženja u njihov način). I ne treba reći: "Njegova Šaka (Ruka) je Njegova*

[20] *"Šerh el 'Aqīdeh et-Tahāwijje"*, 234. str., *"Idhāfus-Sādātul-Musteqīm"*, 2/285 i *"Šerhul-Fiqhil-Ekber"*, 198. str. od el-Qārija.

[21] *"El-Fiqhul-Absat"* ,56. str.

[22] *"El-Fiqhul-Absat"*, 56. str.

Moć ili Njegova blagodat, jer je to poricanje svojstava, a to je izjava ljudi qadera i i'tizāla (qaderijā i mu'tezilā)." [23]

6. I on je rekao: *"Nikom ne priliči da kaže išta o Allāhovom Dhātu (biću). Naprotiv, On treba biti opisan onime čime je sām Sebe opisao i čovjek ne treba o Allāhu reći išta zasnovano na svom mišljenju. Slavljen i Uzvišen je Allāh, Gospodar svjetova."* [24]

---

[23] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

[24] *"Šerh el-'Aqīdeh et-Tahāwijje"*, 2/327, sa provjerom et-Turkija.
A *mulla* 'Alī el-Qārī el-Hanefī (umro 1014. *hidžretske*) je, objašnjavajući vjerovanje *imāma* Ebū Hanīfe, nakon što je spomenuo poznatu predaju *imāma* Mālika *"Istiwā' je poznat, način je nepoznat..."*, rekao: *"Slično ovome, naš veliki imām (Ebū Hanīfe) je imao isti stav kao što je i njegovo mišljenje (imāma Mālika), a isti je slučaj sa svakim ājetom i hadīthom od mutešābihāt (nejasnih tekstova) o svojstvima, kakva su Ruka, Oko, Lice i druga (svojstva). Stoga su značenja svojstava poznata, a što se tiče (njihovog) načina to nije poznato, jer se shvatanje kakvoće razgranalo iz znanja o kakvoći Dhāta (Allāhovog bića, Njegove suštine) i Njegove stvarnosti. Zato ako je ovo (poznavanje kakvoće Allāhovog Dhāta) nepoznato, kako kakvoća svojstva može biti shvaćena? Bezbjedni i korisni zaključak na ovu temu jeste da Allāh treba biti opisan onim čime je On opisao Sebe i onim čime Ga je opisao Njegov Vjerovjesnik, bez tahrīfa (iskrivljavanja), ta'tīla (lišavanja Allāha Njegovih svojstava), bez tekjīfa (pitanja "kako") i temthīla (poređenja). Štaviše, imena i svojstva su Njemu utemeljena, a poređenje sa svojstvima je negirano. Zato tvoje potvrđivanje treba biti čisto od tešbīha (poređenja), a tvoja negacija čista od ta'tīla (poricanja). Ko god negira realnost istiwā'a (Allāhovog uzdignuća) je time lišio (Allāha Njegovog svojstva), a ko god to poredi sa istiwā'om stvorenja, on je mušebbih (onaj koji poredi Allāha sa stvorenjima). A ko god kaže: "Istiwā", bez ikakvog poređenja Njega (tj. samo to potvrdi), on je na tewhīdu i čist je od bilo kakvog prigovora i krivice."* *"Mirqātul-Mefātīh Šerh Miškātul-Mesābīh"* (8/251) od 'Alī el-Qārija.

7. A kada je bio upitan o Allāhovom *nuzūlu* (spuštanju), on je rekao: *"On se spušta, bez ulaženja u način toga"*. [25]

8. I Ebū Hanīfe je rekao: *"Uzvišenom Allāhu se dovi nagore, a ne nadolje, zato što smjer nadolje nije osobina rubūbijjeta (gospodarstva) i ulūhijeta (božanstva) nikako."* [26]

9. I on je rekao: *"I On postaje srdit i On postaje zadovoljan, i ne treba reći da je Njegova srdžba – Njegova kazna, a da je Njegovo zadovoljstvo – Njegova nagrada."* [27]

---

[25] *"Aqīdetus-Selef we Ashābul-Hadīth"*, 42. str. i *"El-Esmā' wes-Sifāt"*, 456. str. od el-Bejheqija, a el-Kewtherī je to prećutao. Također pogledaj *"Šerh el-'Aqīdeh et-Tahāwijje"*, 245. str. i *"Šerhul-Fiqhil-Ekber"*, 60. str. od el-Qārija.

[26] *"El-Fiqhul-Absat"*, 51. str.

[27] *"El-Fiqhul-Absat"*, 56. str., a *muhaqqiq* knjige el-Kewtherī je to prećutao. A el-Gumārī je u *"Bidā'iut-Tefāsīr"* (180. i 181. str.) o el-Kewtheriju rekao, razotkrivajući njegovo stanje: *"Mi smo bili zadivljeni el-Kewtherijem zbog njegovog znanja i obimnosti njegovog istraživanja, kao što smo smatrali pokuđenim njegovu žestoku pristrasnost hanefijama, pristrasnost koja je nadmašivala pristrasnost ez-Zamahšerija prema mu'tezilama. Ovo je išlo do te mjere da je naš voljeni prijatelj, el-hāfidh Ebul-Fajdh, o njemu rekao: "Lud za Ebū Hanīfom". A kada mi je podarena njegova knjiga "Ihqāqul-Haqq", u pobijanju imāmul-haramejna zbog njegovog odabiranju šafi'ijskog medhheba, ja sam uvidio da on ide u krajnost u osudi loze imāma eš-Šāfi'ija. Tada sam mu ja rekao: "Zaista tvoje optuživanje o lozi nije učenjačko pobijanje", na što mi je on rekao: "Pripadnik jednog pokreta pobija pripadnika drugog!" Ovo su bile njegove riječi kojima je priznao svoju pristrasnost. Ja i uvaženi Sejjid Muhammed el-Bāqir el-Kattānī smo ga jednom posjetili u njegovoj kući i među nama se otpočela diskusija o učenjačkim pitanjima. Spomenut je el-hāfidh Ibn Hadžer, pa je Sejjid Bāqir ispoljio svoje divljenje Ibn Hadžerovoj memorizaciji i njegovom komentaru "Sahīhul-Buhārija", a ja sam ga u tome podržao. Tada je on (el-Kewtherī) umanjio vrijednost gore-*

10. I on je rekao: *"I nikakvo poređenje ne treba biti učinjeno između Njega i ijednog od Njegovih stvorenjā, niti On sliči ijednom svom stvorenju. On je uvijek imao i imaće svoja Imena i Svojstva."* [28]

11. I on je rekao: *"A Njegova svojstva nisu poput svojstava stvorenjā, Njegovo Znanje nije kao naše znanje, Njegova Sposobnost nije kao naša sposobnost, Njegov Vid nije poput*

---

spomenutog šerha (komentara), rekavši: "Ibn Hadžer se oslanjao na ekstremizam u svom sakupljanju različitih puteva haditha", a što nije ispravno. I on je spomenuo da je on – tj. el-hāfidh Ibn Hadžer – imao običaj ići za ženama na putevima i da je flertovao sa njima, te da je jedne prilike pratio neku ženu, misleći da je ona lijepa, sve dok nije stigao do njene kuće. On je bio iza nje, a ona je uklonila njenu burqu (prekrivač) i ispalo je da je ona ružna crna žena, pa se on okrenuo frustriran! A razlog ovog (Kewtherijevog) napada je da je hāfidh (Ibn Hadžer) napao neke hanefije u svojoj knjizi biografijā. Na primjer "Durerul-Kāmine" i "Ref'ul-Isrāf". On je, na primjer, o el-'Ajniju el-Hanefiju rekao: "On je uzimao stranice rukopisa "Fethul-Bārija" od nekih od njegovih (Ibn Hadžerovih) učenika i koristio ih u svom šerhu. Pa kada je el-Hāfidh saznao za ovo on je zabranio davanje stranica njegovim studentima. Gore od ovoga je bilo da je el-Kewtherī optužio Enesa ibn Mālika (radijallāhu 'anhu) za senilnost i nestabilan razum, jer je on prenio hadīthe koji se suprotstavljaju medhhebu Ebū Hanīfe! A gore od ovoga je da je on pokušao da izmišljene hadīthe učini vjerodostojnim, samo zato jer su ukazivali na stavove Ebū Hanīfe. A naš voljeni prijatelj je napisao odgovor njemu, a on je nazvan "Bejān Telbīsul-Mufterī Muhammed Zāhid el-Kewtherī", kao što stoji u "Fethul-Mulkil-'Alī" (119. str.) gdje je rečeno: "Uvod je kompletiran u jednom tomu u kome je on sakupio njegove učenjačke greške, njegove kontradikcije u kojima on sam sebi protivurječi, a koje su proizvod njegove omražene pristrasnosti."

[28] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 301. str.

našeg vida, Njegov Sluh nije poput našeg sluha i Njegov Govor nije poput našeg govora." [29]

12. I on je rekao: *"Allāh Uzvišeni ne treba biti opisan svojstvima stvorenjā."* [30]

13. I on je rekao: *"A ko god opiše Allāha značenjem od značenja ljudskih bićā – uistinu je uznevjerovao."* [31]

14. I on je rekao: *"A Njegova svojstva su dhātijje (vezana za Njegovo Biće) i fi'lijje (vezana za Njegova djela). Što se tiče onih koji su dhātijje, to su svojstva poput Života, Sposobnosti, Znanja, Sluha, Vida i Želje. Što se tiče onih koji su fi'lijje, to su svojstva poput stvaranja, opskrbljivanja, uređenja, sposobnosti stvaranja i drugo mimo toga od svojstava vezanih za djelovanje. Ona nisu prestala i neće prestati da budu Njegova svojstva."* [32]

15. I on je rekao: *"Allāh je uvijek bio izvođač svog djela, a djelo je svojstvo u vječnosti."* [33]

16. I on je rekao: *"Ko god kaže: "Ja ne znam da li je moj Gospodar iznad neba ili je na Zemlji", on je uistinu uznevjerovao. Slično tome (uznevjerovao je) i ko god kaže: "On je iznad 'Arša, ali ja ne znam da li je 'Arš na nebu ili na Zemlji."* [34]

---

[29] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

[30] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 56. str.

[31] *"El-'Aqīdetut-Tahāwije"*, 25. str. sa fusnotama el-Albānija.

[32] *"El-Fiqhul-Ekber"* , 301. str.

[33] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 301. str.

[34] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 40. str.

17. (Jedna) Žena ga je upitala: *"Gdje je tvoj Gospodar Koga obožavaš?"*, pa je on rekao: *"Zaista je Uzvišeni Allāh fis-semā' (na nebu), a ne na Zemlji"*, pa mu je neki čovjek rekao: *"Jesi li vidio riječi Uzvišenog Allāha:*

وَهُوَ مَعَكُمْ

"**I On je sa vama?**" [35] On je rekao: *"On je sa nama onako kao što si ti kada napišeš (nekom) čovjeku: "Zaista ja sam s tobom", dok si ti odsutan od njega."* [36]

A citat sličan ovome su spomenuli šejhul-islām Ibn Tejmijje u *"Medžmū'ul-Fetāwā"* (5/48), Ibnul-Qajjim u *"Idžtimā'ul-Džujūšil-Islāmijje"* (139. str.), edh-Dhehebī u *"El-'Uluww"* (101. i 102. strana), Ibn Qudāme u *"El-'Uluww"* (116. str.) i Ibn Ebil-'Izz u *"Šerhut-Tahāwijje"* (301. str.). A Ibn Ebil-'Izz je u diskusiji o konceptu *"Wahdetul-Wudžūda"* (jednoći postojanja) rekao: *"Stoga zaista poricatelji Allāhovih svojstava idu iz poricanja svojstava u potkopavanje tewhīda, kao što su Džehm ibn Safwān i njegovi sljedbenici. Jer, oni kažu: "Potvrđivanje svojstava (nužno) zahtijeva da je Allāh brojan." A laž i bātil ove izjave je nužno poznat, a to je najekstremniji oblik ta'tīla (poricanja, negiranja). Ova izjava je odvela ljude u riječi da je Allāh svugdje i u svačemu, a to je gore od nevjerstva kršćanā. Jer zaista kršćani su to (Allāhovo utjelovljenje) odredili za Mesīha (Isā'a, 'alejhis-selām), a ovi ljudi to koriste generalno, za sva stvorenja (tj. po njihovom vjerovanju, Allāh se utjelovljuje u svim stvorenjima). A od onoga na što upućuje ova vrsta (ne)vjerovanja je smatranje da su faraon i njegovi ljudi kompletirali īmān, poznajući Allāha u stvarnosti, kao i smatranje da su mušrici na istini i nagradi i da zaista oni obožavaju samo Allāha, a ne druge mimo Njega, te da nema razlike između zabrane i dozvole između majke i sestre i strane žene, kao što nema razlike između vode i vina (opojnih sredstava) niti razlike između bluda i braka. I to ukazuje da je sve od jednog izvora, a ne, već štaviše (naprotiv), On je taj jedan izvor. A od onoga na što upućuje ovo vjerovanje je i smatranje da su poslanici bili dhulumćari prema svojim narodima. A Allāh je daleko iznad onoga što oni govore velikom uzvišenošću."*

[35] *sūra* el-Hadīd, 4. *ājet*.

18. I slično tome je on rekao: *"Allāhova Ruka je iznad njihovih ruku, ali ne poput ruku Njegovih stvorenjā."* [37]

19. I rekao je: *"Zaista je Allāh čist od svih nedostataka i Uzvišen:*

وَهُوَ مَعَكُمْ

"**A On je sa vama**" [38] *To je poput slučaja kada napišeš (nekom) čovjeku: "Zaista ja sam sa tobom", dok si odsutan od njega."* [39]

20. I rekao je: *"Zaista je On govorio Mūsāu, a nije (tako) da je (samo) Mūsā govorio Njemu."* [40]

21. I rekao je: *"I On je govorio svojim Govorom, a Govor je svojstvo u vječnosti."* [41]

22. I rekao je: *"A Njegov Govor nije poput našeg govora."* [42]

23. I rekao je: *"A Mūsā je čuo Allāhov Govor, kao što je Uzvišeni Allāh rekao:*

---

[36] *"El-Esmā'i wes-Sifāt"*, 2/170.

[37] *"El-Fiqhul-Absat"*, 56. str.

[38] *sūra* el-Hadīd, 4. *ājet*.

[39] *"El-Esmā'i wes-Sifāt"*, 2/170.

[40] *"El-Fiqhul-Ekber"* , 302. str.

[41] *"El-Fiqhul-Ekber"* , 301. str.

[42] *"El-Fiqhul-Ekber"* , 301. str.

وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكۡلِيمًا

"**Allāh je govorio Mūsā'u direktno.**" [43] *I zaista je Uzvišeni Allāh govorio, a nije (tako) da je (samo) Mūsā govorio (tj. Allāhu)."* [44]

24. I rekao je: *"A Qur'ān je Allāhov Govor, zapisan je na stranicama, sačuvan je u srcima, učen je jezicima, a objavljen je Allāhovom Poslaniku, sallallāhu 'alejhi we sellem."* [45]

25. I rekao je: *"A Qur'ān nije stvoren."* [46]

B) IZJAVE *IMAMA* EBŪ HANĪFE U VEZI *QADERA*

1. Čovjek je došao Ebū Hanīfi da se sa njim raspravlja o *qaderu*, pa mu je on rekao: *"Znaš li da je onaj koji gleda u qader poput onoga koji svojim očima posmatra Sunce? Što više gleda u njega, sve više zbunjen postaje."* [47]

2. *Imām* Ebū Hanīfe je znao reći: *"A Uzvišeni Allāh je uvijek bio upoznat sa stvarima prije nego što su one postojale."* [48]

[43] *sūra* en-Nisā', 164. *ājet*.

[44] *"El-Fiqhul-Ekber"* , 302. str.

[45] *"El-Fiqhul-Ekber"* , 301. str.

[46] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 301. str.

[47] *"Qalā'id 'Uqūdub 'Uqjān"*.

[48] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. i 303. str.

3. I rekao je: *"Allāh zna stanje odsutnoga u njegovoj odsutnosti i On zna kakvo bi njegovo stanje bilo da je on prisutan. I Allāh zna stanje prisutnoga u njegovoj prisutnosti i zna kakvo bi stanje bilo u njegovom nepostojanju."* [49]

4. *Imām* Ebū Hanīfe je imao običaj reći: *"A Njegov el-qadr je u Lewhil-Mahfūdhu."* [50]

5. I rekao je: *"I mi potvrđujemo da je Allāh Uzvišeni naredio peru da piše. Pero je reklo: "Šta ću pisati, o Gospodaru?", pa je Allāh Uzvišeni rekao:* "**Piši sve ono što će se desiti do Sudnjeg dana**", *zbog riječi Allāha Uzvišenog:*

وَكُلُّ شَيۡءٍ فَعَلُوهُ فِي ٱلزُّبُرِ ۝٥٢ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسۡتَطَرٌ

"**A sve što oni rade je zabilježeno i sve – malo ili veliko – je zapisano.**" [51] [52]

6. *Imām* Ebū Hanīfe je rekao: *"Nema ništa na ovom svijetu, niti na āhiretu, a da On to nije želio."* [53]

7. *Imām* Ebū Hanīfe je rekao: *"Allāh je stvorio (sve) stvari ni iz čega."* [54]

[49] *"El-Fiqhul-Ekber"* (302. i 303. str.).

[50] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

[51] *sūra* el-Qamer, 52. i 53. *ājet*.

[52] *"El-Wasijje"*, 21. str.

[53] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

[54] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

8. I rekao je: *"A Allāh Uzvišeni je bio Stvoritelj (i) prije nego što je stvorio."* [55]

9. I rekao je: *"Mi potvrđujemo da je rob sa svojim djelima, a njegovo priznavanje i njegovo znanje je stvoreno. Pa pošto je počinilac djela stvoren, njegova djela imaju još veće pravo da budu stvorena."* [56]

10. I rekao je: *"Sva djela robovā, od pokreta i momenata odmora, su počinjena od strane njih. Allāh Uzvišeni ih je stvorio i ona su bila željena od strane Njega, Njegovog znanja, Njegovog qadā'a i Njegovog qadera."* [57]

11. *Imām* Ebū Hanīfe je rekao: *"A sva djela robovā, od pokreta i od momenata odmora, su uistinu počinili oni (ljudi), a Allāh Uzvišeni ih je stvorio i sva ona su iz Njegove volje i Njegovog znanja, Njegovog predodređenja (qada) i Njegovog qadera. Sva djela pokornosti su naređenjem Allāha Uzvišenog, Njegovom ljubavlju, Njegovim zadovoljstvom, Njegovim znanjem, Njegovim qadā' i Njegovim taqdīrom (predodređenjem). A sva djela nepokornosti se dešavaju sa Njegovim znanjem, Njegovim qadā'om, Njegovim taqdīrom i Njegovom željom, ali ne Njegovom ljubavlju, niti Njegovim zadovoljstvom, niti Njegovom naredbom."* [58]

12. I rekao je: *"Uzvišeni Allāh je stvorio stvorenja čista od kufra i īmāna, a onda im je govorio i naredio im i zabranio im,*

---

[55] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 304. str.

[56] *"El-Wasijje"*, 14. str. sa komentarom.

[57] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 303. str.

[58] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 303. str.

pa ko god uznevjeruje – uznevjerovao je djelom, svojim inkārom (odbacivanjem) i džuhūdom (poricanjem) Istine, napuštanjem Allāha Uzvišenog. A ko god je povjerovao – povjerovao je svojim djelom, svojim ikrārom (potvrdom) i tasdīqom (priznavanjem), a tewfīqom (uspjehom) od Uzvišenog Allāha i Njegovom pomoći njemu." [59]

13. I rekao je: *"A Ādemovo potomstvo je izašlo iz njegove kičme izgledajući kao čestice, pa ih je On učinio razumnim i govorio im, pa im je naredio īmān i zabranio im kufr. Oni su Mu potvrdili rubūbijjet, pa je to bio njihov īmān i to je bila fitra na kojoj su rođeni. I ko god uznevjeruje kufrom nakon toga – zaista je on promijenio i postao izvitoperen. A ko god je povjerovao i potvrdio – on je uistinu postao čvrst i ostao utemeljen."* [60]

14. I rekao je: *"I On je Onaj Koji je naredio i predodredio stvari i ništa se na ovome svijetu niti na āhiretu ne može desiti, izuzev sa Njegovom voljom i znanjem i Njegovim qadā'om i qaderom, a On je (sve) zapisao u Lewhil-Mahfūdhu."* [61]

15. I rekao je: *"Niko od Njegovih stvorenjā nije prinuđen da ne vjeruje, niti da vjeruje. Naprotiv, On ih je stvorio pojedinačno, a īmān i kufr su djela robovā. Uzvišeni Allāh zna onoga koji uznevjeruje kao kāfir za vrijeme njegovog stanja kufra, pa kada povjeruje nakon toga, onda ga On zna kao vjernika, a On voli onoga za koga On zna da se promijenio".* [62]

---

[59] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

[60] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. str.

[61] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 302. i 303. str.

[62] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 303. str.

C) IZJAVE *IMĀMA* EBŪ HANĪFE U VEZI *ĪMĀNA*

1. On je rekao: *"A īmān je ikrār (potvrda) i tasdīq (priznavanje)."* [63]

2. I rekao je: *"Īmān je potvrda jezikom i priznavanje srcem, a sāmo potvrđivanje ne može biti īmān."* [64]

3. I rekao je Ebū Hanīfe: *"A īmān ne raste niti opada."* [65]

Ja [66] kažem: Ove dvije njegove izjave – njegova izjava poricanja činjenice da *īmān* raste i opada i njegova izjava da je *īmān* (samo) priznavanje srcem i potvrđivanje jezikom, a da su djela izbačena iz stvarnosti *īmāna* – su ono što u pogledu *īmāna* razdvaja između *'aqīde imāma* Ebū Hanīfe i *'aqīde* ostalih učenjaka islāma, poput Mālika, Šāfi'ija, Ahmeda, Ishāqa, el-Buhārija i drugih mimo njih, a istina je sa njima. Ove (dvije) izjave *imāma* Ebū Hanīfe su u suprotnosti ispravnom stavu, ali on, svakako, ima jednu nagradu. Zaista su Ibn 'AbdulBerr i Ibn Ebil-'Izz spomenuli da je *imām* Ebū Hanīfe povukao ovu izjavu, *a Allāh najbolje zna*. [67]

[63] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 304. str.

[64] *"Kitābul-Wasijje"*, 2. str. sa komentarom.

[65] *"Kitābul-Wasijje"*, 3. str. sa komentarom.

[66] Riječi autora djela, Muhammeda ibn 'AbdurRahmāna el'Humejjisa.

[67] Vidi *"Et-Temhīd"*, 9/247 od Ibn 'AbdulBerra i *"Šerh 'Aqīde et-Tahāwijje"*, 359. str. od Ibn Ebil-'Izza el-Hanefija.

D) IZJAVE *IMĀMA* EBŪ HANĪFE U VEZI *ASHĀBĀ*

1. *Imām* Ebū Hanīfe je rekao: *"Mi ne spominjemo nijednog od ashābā* [68] *Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, izuzev po dobru."* [69]

2. I rekao je: *"I mi se ne odričemo nijednog od ashābā Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, niti se vezujemo za jednog od njih, u izuzetku drugih."* [70]

---

[68] Allāhov Poslanik, *sallallahu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***"Nećete prestati biti na dobru sve dok među vama budu oni koji su me vidjeli i oni koji su se družili sa mnom. Tako mi Allāha, nećete prestati biti na dobru sve dok su među vama oni koji su me vidjeli i oni koji su se družili sa mnom."*** Zabilježio ga je Ibn Ebī Šejbe u *"El-Musannefu"*, br. 3427. *El-hāfidh* Ibn Hadžer ga je ocijenio vjerodostojnim u *"Fethul-Bāriju"* (1/7).
Imām el-Buhārī (umro 256. *hidžretske*) je u *"Sahīhul-Buhārī"* (7/1) rekao: *"Ko god se od muslimanā družio sa Allāhovim Poslanikom, sallallāhu 'alejhi we sellem, ili ga vidio – on je od njegovih ashābā."*
Imām en-Newewī (umro 676. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Ispravan stav je da ko god se družio s Allāhovim Poslanikom, sallallahu 'alejhi we sellem, da je ta osoba od njegovih ashābā."* (*"Šerh Sahīh Muslim"*, 16/85).
A *el-hāfidh* Ibn Kethir (umro 774. *hidžretske*) je rekao: *"Činjenicu da ga je neko samo vidio nije dovoljna da bi on bio prozvan ashābom jasno su spomenuli el-Buhārī, Ebū Zur'a i drugi koji su pisali knjige u pogledu imena ashābā – kao Ibn 'AbdulBerr, Ibn Mendeh, Ebū Mūsā el-Medenī, Ibnul-Ethīr..."* (*"Muhtesar U'lūmul-Hadīth"*, 174. str.)
Ibn Hadžer je u *"El-Isābe"* (1/4. i 5.) rekao: *"Najispravnije od onoga na šta sam naišao je da je ashāb onaj koji je sreo Allāhovog Poslanika, sallallahu 'alejhi we sellem, vjerujući u njega i umro kao musliman. Stoga to uključuje onoga koji je boravio sa njim kratko vrijeme, onoga koji je prenio od njega i onoga koji nije prenio, i one koji su ga vidjeli, ali nisu sjedili sa njim, kao i one koji ga nisu mogli vidjeti zbog sljepila."*

[69] *"El-Fiqhul-Ekber"*, 304. str.

3. I on je govorio: *"Boravak jednog od njih sa Allāhovim Poslanikom, sallallāhu 'alejhi we sellem, u trajanju od jednog sahata bolje je nego dobra djela jednog od nas učinjena tokom čitavog svog života, čak i ako je on (život) dug."* [71]

4. I rekao je: *"I mi potvrđujemo da je najbolji od ljudī nakon našeg Poslanika Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem, Ebū Bekr es-Siddīq, onda 'Umer, onda 'Uthmān, a onda 'Alī, Allāh im se svima smilovao."* [72]

5. I on je rekao: *"Najbolji od ljudī nakon Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, su Ebū Bekr, 'Umer, 'Uthmān i 'Alī. I mi se ustežemo od spomena svih ashāba Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, izuzev kada ih spominjemo na najbolji način."* [73]

E) NJEGOVA ZABRANA *KELĀMA* I RASPRAVA U VJERI

1. *Imām* Ebū Hanīfe je rekao: *"Sljedbenika strasti u Basri je mnogo i ja sam ušao k njima dvadeset i više puta. Nekada sam tamo boravio po godinu i više, ili manje, pod utiskom da je nauka kelāma najveća od naukā."* [74]

---

[70] *"El-Fiqhul-Absat"*, 40. str.

[71] *"Menāqib Ebī Hanīfe"*, 76. str.

[72] *"El-Wasijje"*, 14. str. sa komentarom.

[73] Kao što se nalazi u *"En-Nūrul-Lāmi' "*, sekcija 119. od njega.

[74] *"Menāqib Ebī Hanīfe"*, 137. str. od el-Kurdija.

2. I rekao je: *"Gledao sam u kelām do te mjere da sam postao toliko sposoban u tome da su prsti uperivani u mene zbog njega (kelāma)."* [75]

3. I rekao je: *"Allāh prokleo 'Amra ibn 'Ubejde, jer je on ljudima otvorio put ka kelāmu."* [76] Čovjek ga je upitao: *"Šta kažeš o kelāmu koji se ljudima prenosi o el-a'rād i el-edžsām?"*, pa je on rekao: *"To su filozofske izjave. Drži se za predaje i put selefā* [77] *i čuvaj se svih novouvedenih stvari, jer su sve one, zaista, novotarije."* [78]

---

[75] *"Tārīh Bagdād"*, 13/333.

[76] *"Dhammul-Kelām"*, 2831. str. od el-Harawija.

[77] Kada se ova riječ (*selef*) nađe u jeziku, ona označava ono što je prošlo i prethodilo u *'ilmu* (znanju), *īmānu* (vjeri), *fadlu* (vrlini) i *ihsānu* (dobroti).
Ibn Menthūr je rekao: *"A selef je svako ko je prethodio od tvojih očeva i tvoje bliske porodice i onih koji su iznad tebe u starosti i vrlini. A prva generacija je nazvana ovako, kao i tābi'īni (druga generacija) i selefus-sālih (ispravni prethodnici)." "Lisānul-'Arab"*, 9/159.
A od ovoga su i riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, svojoj ćerki Fatimi ez-Zehri, *radijallāhu 'anhā*: ***"Zaista ja sam vama najbolji selef"***. Zabilježio ga je Muslim, br. 2450.
Prenešeno je od Allāhovog Poslanika, *sallallahu 'alejhi we sellem*, da je svojoj kćerki Zejneb, *radijallāhu 'anhā*, rekao: ***"Drži se naših dobrih prethodnika** (selefinā sālih)**."*** Zabilježili su ga *imām* Ahmed, 1/337-338 i Ibn Sa'd u *"Et-Tabeqāt"*, 8/37. El-Albānī gaje ocijenio *da'īfom* (slabim) u *"Silsiletul-Ahādīthud-Da'īfa"*, br. 1715 zbog 'Alī ibn Zejd ibn Džid'āna.
Imām Muslim bilježi u uvodu na svoj *"Sahīh"*, 16. str. putem Muhammeda ibn 'Abdullāha koji je rekao: *"Čuo sam 'Alija ibn eš-Šeqīqa da kaže: "Čuo sam 'Abdullāha ibn Mubāreka kako govori: "Napustite hadīth 'Umer ibn Thābita jer je on zaista proklinjao selefe."*
Imām el-Ewzā'ī je rekao: *"Budi strpljiv na sunnetu i zastani gdje su ljudi zastali, govori ono što su oni govorili i uzdrži se od onoga od čega su se oni uzdržali. I slijedi put selefinā es-sālih (naših dobrih prethodnika), jer vam je zaista dovolj-*

4. Hammād ibn Ebī Hanīfe je rekao: *"Moj otac, Allāh mu se smilovao, je ušao k meni jednog dana, a sa mnom je bila grupa sljedbenikā kelāma i mi smo se raspravljali kod vrata. Kad sam čuo da on prilazi kući, ja sam izašao k njemu, pa mi je on rekao: "O Hammād, ko je to s tobom?" Ja sam rekao: "Taj i taj, ovaj i onaj, i ovaj i onaj", te sam mu imenovao one koji su bili sa mnom", pa mi je on rekao: "O Hammād, ostavi el-kelām"*. On je rekao: *"A moj otac nije bio čovjek koji miješa stvari, niti je bio od onih ljudi koji naređuju nešto, a onda ga zabranjuju, pa sam mu rekao "O oče, zar mi to nisi naređivao?" On je rekao: "Da, o moj sine, a danas ti ga zabranjujem!" Ja sam mu rekao: "A zašto to?" On je rekao: "O moj sine, zaista, ti zaostali ljudi su od ehlul-kelāma, od onih koje ćeš vidjeti da su bili na jednoj riječji, na jednoj vjeri, dok šejtān nije došao između njih, a sada nalaziš među njima neprijateljstvo i razilaženje, pa zato budi na basīri (jasnom ubjeđenju)..." "* [79]

---

no ono što je bilo dovoljno njima." Zabilježio je el-Ādžurrī u *"Eš-Šerī'ah"*, 58. str.

Šejhul-islām Ibn Tejmijje je u *"Medžmū'ul-Fetāwā"* (1/149) rekao: *"Nema krivice onome koji ispoljava put (medhheb) selefā i koji se pripisuje njemu. Štaviše, obaveza je prihvatiti to od njega po idžmā'u, jer zaista medhheb selefā nije ništa drugo osim istina."*

I on je, također, u *"Medžmū'ul fetava"* (4/100) rekao: *"Zaista je znak ehlul-bid'ata je da oni napuštaju (svoje) pripisivanje selefu."*

Imām edh-Dhehebī u *"Sijer A'lāmin-Nubelā"* (16/467) navodi da je *imām* ed-Dārequtnī rekao: *"Ništa mi nije omraženije od 'ilmul-kelāma"*, a onda je rekao: *"Čovjek nikad ne bi trebao da se upliće u 'ilmul-kelām, niti raspravljanje, niti laž; nikada ne bi trebao da se upušta u ove stvari; naprotiv trebao bi biti selefī."*

[78] *"Dhammul-Kelām."*

[79] *"Menāqib Ebī Hanīfe"*, 183. i 184. str. od el-Mekkija.

5. A Ebū Hanīfe je Ebu Jūsufu rekao: *"Čuvaj se govora običnom narodu o usūlud-dīnu putem kelāma, jer te oni slijepo slijede, pa će postati preokupirani time."* [80]

Tako je ovo bio dio njegovih – *Allāh mu se smilovao* – izjavā onoga u šta je on vjerovao u pogledu pitanja *usūla* (osnovā) *dīna* i njegov stav u pogledu *kelāma* (teologičke retorike) i onih koji ga koriste.

[80] *"Menāqib Ebī Hanīfe"*, 373. str. od el-Mekkija.

Vjerovanje *imāma* MĀLIKA IBN ENESA

(umro 179. *hidžretske*)

A) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *TEWHĪDA*

1. Prenosi se od Harāwija od eš-Šāfi'ija da je rekao: *"Mālik je upitan o kelāmu i tewhidu, pa je rekao "Glupost je i pomisliti da je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, ovaj ummet podučavao istindžā'u (čišćenju poslije velike nužde), a da ih nije podučavao tewhīdu."* [81] *A tewhīd je ono što je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, rekao: "**Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne kažu "Lā ilāhe illAllāh**","* [82] *pa šta god je zaštićeno njime od imetka i krvi – je stvarnost tewhīda."* [83]

2. A ed-Dārequtnī (umro 385. hidžretske), *rahimehullāh*, prenosi od Welīda ibn Muslima koji je rekao: *"Pitao sam Mālika, eth-Thewrija, el-Ewzā'ija i Lejtha ibn Sa'da o predajama u pogledu sifāta (svojstava), pa su svi oni rekli: "Prenesi ih kao što su i došli."* [84]

---

[81] Ebu Dherr, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *"Zaista je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, preselio, a nije ostala ni ptica da lepša u zraku da nam on nije spomenuo neko znanje o tome."* Predaju su zabilježili Ahmed, 5/153, et-Tajālisī, br. 479 i et-Taberānī u *"El-Kebīru"*, br. 1647, a njen *sened* je *sahīh*. Selmān el Fārisī, *radijallāhu 'anhu*, je prenio da mu je bilo rečeno: *"Vaš Poslanik vas je podučio svemu, pa čak i kako da obavite nuždu"*, pa im je on rekao: *"Da, zaista, i on nam je zabranio okretanje prema qibli obavljajući nuždu..."* Zabilježio ga je *imām* Muslim , 1/152 i Ahmed, br. 8.

[82] Zabilježio ga je el-Buhārī, 3/262, Muslim, br. 1/51 i en-Nesā'ī, 5/14. Svi oni ga prenose putem 'Ubejdullāha ibn 'Ubejda, 'Utbe ibn Mes'ūda od Ebū Hurejre, a Ebū Dāwūd, 3/101, ga je prenio od Ebū Sāliha, od Ebū Hurejre.

[83] *"Dhammul-Kelām"*.

[84] Ovu predaju su zabilježili ed-Dārequtnī u *"Es-Sifāt"*, 75. str., Ādžurrī u *"Eš-Šerī'ah"*, 314. str., el-Bejheqī u *"El-I'tiqād"*, 118. str. i Ibn 'AbdulBerr u *"Et-Temhīd"*, 7/149.

3. Ibn 'AbdulBerr je rekao: *"Mālik je upitan*: *"Hoće li Allāh biti viđen na Sudnjem danu?" Pa je Mālik rekao*: *"Da, Allāh je rekao:*

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

"**Toga dana će neka lica blistava biti, u Gospodara svoga će gledati.**" [85]

I On je rekao o drugim ljudima:

كَلَّآ إِنَّهُمْ عَن رَّبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَّمَحْجُوبُونَ

"**Uistinu, oni će toga dana od Gospodara svoga zakonjeni biti.**" [86] " [87]

A el-Qādi 'Ijjād prenosi od Ibn Nāfi'a [88] i Ašhaba [89] da su oni obojica rekli: *"Rekao sam: "O Ebū 'Abdullāh:* "**Toga dana**

---

[85] *sūra* el-Qijāme, 22. i 23. *ājet*.

[86] *sūra* el-Mutaffifūn, 15. *ājet*.

[87] *"El-Intiqā"*, 36. str.

[88] Oni koji prenose od *imāma* Mālika po imenu Ibn Nāfi' su dva čovjeka.
Što se tiče prvoga, on je 'Abdullāh ibn Nāfi' ibn Thābit et-Tebrīzī Ebū Bekr el-Medenī. Ibn Hadžer je o njemu rekao: *"Sādūq (istinoljubiv), umro je 216. hidžretske godine"*.
A što se tiče drugog, on je 'Abdullāh ibn Nāfi' ibn Ebī Nāfi' el-Medžzūmī Ebū Muhammed el-Medenī. Ibn Hadžer je o njemu rekao: *"Thiqqah (istinoljubiv), sa ispravnom memorizacijom, pouzdan; umro je 206. hidžretske godine, a rečeno je i da je možda umro nakon toga"*. (*"Taqrībut-Tahdhīb"*, 1/455. i 456. i *"Tahdhībut-Tahdhīb"*, 6/50. i 51.)

[89] On je Ašhab ibn 'Abdul'Azīz ibn Dāwūd el-Qajsī Ebū 'Umer el-Misrī. Ibn Hadžer je o njemu rekao: *"Thiqqah (istinoljubiv), faqīh, umro je 204. Hidžret-*

će neka lica blistava biti, u Gospodara svoga će gledati." *Da li će čovjek gledati u Allāhu?" "Da, sa ova dva njegova oka", pa sam ja rekao: "Pa zaista postoje ljudi koji kažu da on neće gledati u Allāha, već da to gledanje znači gledanje u nagradu." On je rekao*: *"Oni su slagali. Naprotiv, on će gledati u Allāha. Zar nisi čuo Mūsā'ove riječi:*

رَبِّ أَرِنِيٓ أَنظُرۡ إِلَيۡكَ

"**Gospodaru, dopusti mi da Te vidim.**" [90]

Pa zar misliš da bi Musa pitao svog Gospodara o nečemu beznačajnom (tj. o gledanju u nagradu)? Pa je Allāh rekao:

لَن تَرَىٰنِي

"**Nećeš Me moći vidjeti**" [91]

To se odnosi na ovaj svijet, jer je to stanje nepostojanja i on ne može gledati u ono što ostaje onime što je prolazno. Pa stoga, oni će stići na āhiret gledajući u ono što će ostati onim što će također ostati. A Allāh je rekao:

كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ

"**Oni će toga dana biti od svoga Gospodara zaklonjeni.**" [92] " [93]

---

ske godine." (*"Taqrībut-Tahdhīb"*, 1/80), a vidi njegovu biografiju u *"Tahdhībut-Tahdhīb"*, 1/359.

[90] *sūra* el-E'rāf, 143. *ājet*.

[91] *sūra* el-E'rāf, 143. *ājet*.

4. A Ebū Nuajm bilježi od Džā'fera ibn 'Abdullāha koji je rekao: *"Bili smo sa Mālik ibn Enesom, pa je čovjek došao i rekao: "O, Ebū 'Abdullāh*:

ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ ٱسْتَوَىٰ

"**Milostivi se iznad 'Arša uzdigao.**" [94] *Kako se On uzdigao?" Srdžba je obuzela Mālika,* [95] *tako da se stvar poput ove nikada nije desila njemu, pa je on pogledao prema zemlji i grebao prutom koji je bio u njegovoj šaci, sve dok nije podigao svoju ruku i obrisao znoj sa svoga čela, odbacio štap u stranu i rekao*: *"Kejf (način) toga ne može biti shvaćen razumom. Istiwā' (uzdizanje) nije nepoznat,* [96] *vjerovanje u to je*

---

[92] *sūra* el-Mutaffifūn, 15. *ājet*.

[93] *"Tartībul-Medārik"*, 2/42.

[94] *sūra* Tā-Hā, 5. *ājet*.

[95] Vidi *"Lisānul-'Arebī"*, 3/446.

[96] Rebī'a er-Rā'ī (umro 136. *hidžretske*) je rekao: *"El-Istiwā' nije nepoznat, njegov način nije shvatljiv, kod Allāha je risāla (poruka), na Allāhovom Poslaniku je da je prenese, a na nama je da to potvrdimo."* Zabilježio ga je el-Lālikā'ī, br. 665.
Imām el-Buhārī je u svom *"Sahīhu"*, 13/403, rekao: *"Mudžāhid je o 'istiwā'u rekao: "Uzdizanje nad 'Aršom"*.
Imām el-Ewzā'ī je rekao: *"Pitao sam ez-Zuhrija i Mekhūla o ājetima koji se odnose na svojstva, pa su oni rekli: "Ostavi ih onakve kakvi su."* Zabilježio je el-Lālikā'ī, 3/340 i Ibn Qudāme u *"Dhamul-Kelām"*, 18. str.
Imām el-Ewzā'ī je u vezi *ājeta* i *hadītha* svojstava rekao: *"Proslijedi ih kako su došli, bez zapitkivanja kako"*. Zabillježio ga je el-Lālikā'ī, br. 875.
Komentarišući spomenute izjave *selefā*, *šejhul-islām* Ibn Tejmijje je u *"El-Fetāwā el-Hamewijje"* (109. str.) rekao: *"Stoga se izjava er-Rebī'a i Mālika "Istiwā' nije nepoznat" slaže sa izjavom ostalih: "Proslijedi ih kako su i došli, bez zapitkivanja kako", tako su oni negirali posjedovanje znanja o načinu, ali nisu*

obavezno, a pitanje u vezi toga je novotarija. A ja mislim da si novotar" i naredio mu je da ode." [97]

5. A Ebū Nu'ajm bilježi od Jahjā ibn Rebī'a koji je rekao: *"Bili smo sa Mālikom ibn Enesom i čovjek mu je ušao pa je rekao*: *"O, Ebū 'Abdullāh, šta kažeš o onome koji kaže da je Qur'ān stvoren?" Pa je Mālik rekao*: *"Zindīq,* [98] *borite se protiv*

negirali stvarnost svojstava. A kada bi ljudi vjerovali u riječi (doslovce) jedino, oni bi rekli: "Istiwā nije nepoznat (tj. istina je), a način nije shvatljiv" i rekli bi: "Proslijedi ih kako su došli, bez zapitkivanja kako, jer istiwā' u tom momentu ne može biti shvaćen. Štaviše, on je nepoznat na nivou lingvističkih riječi!" I također oni ne bi bili u potrebi za negiranjem znanja o kakvoći kada značenje riječi nije shvaćeno, oni bi bili jedino u potrebi negiranja znanja kakvoće svojstava ako su svojstva potvrđena. I također, onaj koji negira neka od svojstava ili sva svojstva, onda on nije u potrebi za riječima "...bez zapitkivanja kako". Stoga, ko god kaže: "Allāh nije iznad 'Arša", on nije u potrebi za riječima: "...bez zapitkivanja kako". Pa ako je medhheb selefā zapravo bio (navodno) negiranje svojstava, onda zašto bi oni rekli: "...bez zapitkivanja kako?" I također, njihove riječi: "Proslijedi ih kako su i došle" nužno zahtijeva ostalo ukazivanje onoga što je. A da se ovime ukazalo na negaciju ovih svojstava, onda bi bilo obavezno reći: "Proslijedi riječi uz vjerovanje da razumijevanje nije namjeravano značenje", ili: "Proslijedi njihove riječi sa vjerovanjem da Allāh nije uistinu opisan onime na šta ovo ukazuje." Stoga u tom momentu ti si ih proslijedio kako su došli, a za to ne može biti rečeno: "...i ne zapitkujući kako." Stoga, kakvoća mora biti negirana od onoga što nije jezički potvrđeno iz riječi.".

[97] Zabilježeno u "*El-Hilje*", 6/325. i 326. Također su ga zabilježili es-Sābūnī u "*Aqīdetus-Selef we Ashābul-Hadīth*", 17. i 18. str. putem Ebū Dža'fera ibn 'Abdullāha od Mālika, Ibn 'AbdulBerr u "*Et-Temhīd*", 7/151 putem 'Abdullāha ibn Nāfi'a od Mālika i el-Bejheqi u "*El-Esmā'ī wes-Sifāt*", 408. str. putem 'Abdullāha ibn Wehba od Mālika. Ibn Hadžer je u "*Fethul-Bārī*", 13/406-407 rekao da je njegov *sened hasen* (dobar), a edh-Dhehebī ga je u "*El-'Uluww*" 103. str. proglasio *sahīhom*.

[98] *Ez-Zindīq*: To je riječ koja je u arapski došla iz perzijskog jezika. Najprije su je muslimani koristili da označe one koji govore o dva principa, svjetlosti i tmini, po putu (*medhhebu*) el-Mānewije i drugih, a onda je značenje ovog

njega." Pa je on rekao: "O, Ebū 'Abdullāh, ja sam samo spomenuo govor koji sam čuo." Pa je on rekao: "Ja ga nisam čuo ni od koga, samo sam ga čuo od tebe, a kako je samo krupna ta izjava." [99]

6. A prenosi se od Ibn 'AbdulBerra od 'Abdullāha ibn Nāfi'a koji je rekao: *"Mālik ibn Enes je imao običaj reći: "Ko god kaže da je Qur'ān stvoren on mora biti bolno tučen i suzbijen, dok se ne pokaje."* [100]

7. A prenosi se od Ebū Dāwūda od 'Abdullāha ibn Nāfi'a da je rekao: *"Mālik je rekao: "Allāh je iznad neba (fis-semā')* [101] *a Njegovo znanje je na svakom mjestu."* [102]

---

pojma prešlo na nevjernike, ateiste i svakoga ko ima zabluđujuća vjerovanja. Štaviše, odnosi se na ljude pune *šubhi* (sumnji i vesvesā) i na sve one koji su zastranili sa propisa *dīna* u vjerovanju, riječima ili djelima". Vidi *"El-Mewsu'ātul-Mujessire"*, 1/929 i *"Tārīhul-Irhād"*, 14.-32. str. od 'AbdurRahmāna Bedewija.

[99] Prenešeno u *"El-Hilje"*, 6/325, a prenio ga je i el-Lālikā'ī u *"Šerh Usūli I'tiqād Ehlis-Sunne wel-Džemā'ah"* (1/249) putem Ebī Muhammeda Jahjā ibn Halefa od Mālika. Također ga je spomenuo el-Qādi 'Ijjād u *"Tartībul-Medārik"*, 1/460.

[100] *"El-Inqitā' "*, 35. str.

[101] Jedan od današnjih pozivača u novotariju u svom članku *"Da li je dozvoljeno vjerovati da je Allāh na nebesima u literarnom smislu" kaže: "Literarni smisao bivstvovanja "u nebesima" bi značilo da je Allāh zapravo jedno od Njegovih stvorenja, jer je nebo nešto stvoreno. Nije dozvoljeno vjerovati da Allāh boravi ili se nalazi ni u jednom od Svojih stvorenja, kao što kršćani vjeruju o Isusu ili hindusi o njihovim avatarima."* Ovdje u ovom napadu na izraz korišćen od strane *selefā "fis-semā"*, ova novotarija pokazuje svoje krajnje nepoznavanje arapskog jezika, jer izjava *"u nebesima"* znači *"iznad nebesā"* i ovo je poznato u arapskom jeziku, a ovo je poznato i iz Qur'āna, kao što se nalazi u riječima Allāha Uzvišenog: **"Ja ću vas razapeti *fī* (u) stablima palmi"** (*sūra* Tā-Hā, 71. *ājet*.) To jest *'alā* (na) stablima palmi. I također u Njegovim riječima: **"Pa**

B) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *QADERA*

1. Ebū Nu'ajm prenosi od Ibn Wehba [103] da je rekao: *"Čuo sam Mālika da kaže čovjeku: "Jesi li me juče pitao o qaderu?" On je rekao: "Da." On je rekao: "Zaista je Uzvišeni Allāh rekao:*

وَلَوْ شِئْنَا لَأٰتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدَىٰهَا وَلَٰكِنْ حَقَّ ٱلْقَوْلُ مِنِّى لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ ٱلْجِنَّةِ وَٱلنَّاسِ أَجْمَعِينَ

"A da smo Mi željeli, Mi bismo svaku osobu uputili. Međutim, riječ od Mene će se obistiniti da ću napuniti *džehennem džinnima* i ljudima zajedno." [104]

Zato nema bježanja od onoga što je Allāh Uzvišeni rekao." [105]

---

hodajte *fī* (u) njihovim padinama." (*sūra* el-Mulk, 15. *ājet*.) *"To jest 'alā (na) planinama, u potrazi za oprskbom."* (Iz riječi Selīma el Hilālija u *"El-Džemā'atu Islamijje"*, 210.-211. str.)

Za više primjera na ovu temu obrati se na *"Et-Temhīd"*, 7/130 od Ibn 'Abdul-Berra i *"El-Esmā'ī wes-Sifāt"*, 531, 534, 16/101, 108. str. od el-Bejheqija, *"El-Ibāne"* od Ebul-Hasana el-Eš'arija, *"Medžmū'ul-Fetāwā"*, 3/52.-53., 68.-69., 106., 258., 16/101. i 108. od Ibn Tejmijje i *"Šerh el-'Aqīdeh et-Tahāwijje"*, 286. str. od Ibn Ebil-'Izza el-Hanefija.

[102] Zabilježio ga je Ebū Dāwūd u *"Mesā'ilul-imām Ahmed"*, 263. str., kao i Ibn 'AbdulBerr u *"Et-Temhīdu"*, 7/138.

[103] On je 'Abdullāh ibn Wehb el-Qurešī. Ibn Hadžer je o njemu rekao: *"Faqīh, thiqqah (povjerljiv, istinoljubiv), el-hāfidh, 'ābid (pobožnjak). Umro je 198. hidžretske godine."* (*"Taqributt-Tahdhīb"*, 1/460).

[104] *sūra* es-Sedžde, 13. *ājet*.

2. A el-Qādi 'Ijjād je rekao: *"Imam Mālik je bio upitan ko su qaderije, pa je rekao*: *"Onaj koji kaže "Grijesi nisu stvoreni". Slično tome je o njima rekao i*: *"To su oni koji kažu da je svojstvo istitā'a (mogućnosti) kod njih: ako žele – oni će se pokoriti, a ako žele – biće nepokorni."* [106]

3. A prenosi se od Ibn Ebī 'Āsima, od Se'īda ibn 'AbdulDžebbāra koji je rekao: *"Čuo sam Mālika ibn Enesa da kaže*: *"Moje viđenje u pogledu njih (tj. qaderijā) je da ih treba natjerati da se pokaju, a ako ne – treba se boriti protiv njih."* [107]

4. A Ibn 'AbdulBerr je rekao: *"Mālik je rekao*: *"Nisam vidio nikoga od qaderijā, a da nije glup, lakomislen i prost."* [108]

5. A prenosi se od Ibn Ebī 'Āsima od Merwana ibn Muhammeda et-Tātarija koji je rekao: *"Čuo sam da je Mālik ibn Enes bio pitan o ženidbi qaderijkom, pa je on proučio:*

وَلَأَمَةٌ مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّن مُّشْرِكَةٍ

"A zaista je robinja *mu'minka* bolja od mnogoboškinje." [109] [110]

---

[105] *"El-Hilje"*, 6/326.

[106] *"Tartībul-Medārik"*, 2/68. Vidi *"Šerh Usūli I'tiqād Ehlus-Sunneh wel-Džemā'ah"*, 2/801.

[107] *"Es-Sunne"*, 1/87. i 88. od Ibn Ebī 'Āsima, a također ga je zabilježio i Ebū Nu'ajm u *"El-Hilje"*, 6/326.

[108] *"El-Inqitā"*, 34. str.

[109] *sūra* el-Beqare, 221. *ājet*.

[110] *"Es-Sunne"*, 1/88 od Ibn Ebī Asima i *"El Hilje"*, 6/326 od Ebū Nu'ajma.

6. A el-Qādi 'Ijjād je rekao: *"Mālik je rekao*: *"Nije dozvoljeno prihvatiti svjedočanstvo qaderije koji poziva (u svoju novotariju), niti haridžije, niti rāfidije."* [111]

7. A el-Qādi 'Ijjād je rekao: *"Mālik je bio upitan o qaderijama: da li se trebamo ustegnuti od njihovog govora?" On je rekao*: *"Da, ako je ono na čemu je on poznato" i on je rekao u drugoj predaji*: *"Namāz ne treba biti klanjan za njima, niti hadīth prihvaćen od njih, a ako ih susretnete u morskoj luci – izbacite ih iz nje."* [112]

C) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *ĪMĀNA*

1. Ibn 'AbdulBerr prenosi od 'AbdurRezāqa ibn Hammāma koji je rekao: *"Čuo sam Ibn Harīdža* [113] *i Sufjāna et-Thewrija i Ma'mera ibn Rāšida i Sufjāna ibn Ujejne i Mālik ibn Enesa da kažu: "Īmān je izjava i djelo, on raste i opada."* [114]

2. A Ebu Nu'ajm prenosi od 'Abdullāha ibn Nafi'a koji je rekao: *"Mālik ibn Enes je imao običaj reći "Iman je riječ i djelo."* [115]

[111] *"Tartībul-Medārik"*, 2/47.

[112] *"Tartībul-Medārik"*, 2/47.

[113] On je 'AbdulMalik ibn 'Abdul'Azīz ibn Harīdž er-Rumlī el-Amewī. A edh-Dhehebī je o njemu rekao: *"Imām, hāfidh, faqīh Svete Kuće, Ebul-Welīd."* Umro je 150. *hidžretske* godine. Pogledaj *"Tedhkiretul-Huffādh"*, 1/169 i *"Tārīh Bagdād"*, 10/400.

[114] *"El-Inqitā"*, 34. str.

[115] *"El-Hilje"*, 6/327.

3. A Ibn 'AbdulBerr prenosi od Ašhaba ibn 'Abdul'Azīza koji je rekao: *"Mālik je rekao: "Ljudi su klanjali namāz u pravcu Bejtul-Maqdisa (Mesdžidul-Aqsā'a) u toku šesnaest mjeseci, a onda im je naređeno da se okrenu prema Bejtul-Harāmu (tj. Mesdžidul-Harāmu), pa je Uzvišeni Allāh rekao:*

وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ

"**Allāh neće upropastiti vaš *īmān*.**" [116]

Ovo znači: *"Vaše namāze (koje ste obavili okrenuti) prema Bejtul-Maqdisu."*

Mālik je rekao: *"A ovo je ono čime ja odgovoram na izjavu murdžijā da namāz nije od īmāna."* [117]

D) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *ASHĀBĀ*

1. Ebū Nu'ajm prenosi od 'Abdullāha el-Amberija koji je rekao: *"Mālik ibn Enes je rekao*: *"Ko god nalazi greške bilo kojem od ashābā Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, ili ima mržnju (zlobu) prema njima u svome srcu, onda on nema prava na udio u nagradi za muslimane", a onda je proučio:*

[116] *sūra* el-Beqare, 143. *ājet*.

[117] *"El-Inqitā"*, 34 str.

وَٱلَّذِينَ جَآءُو مِنۢ بَعۡدِهِمۡ يَقُولُونَ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لَنَا وَلِإِخۡوَٰنِنَا ٱلَّذِينَ
سَبَقُونَا بِٱلۡإِيمَٰنِ وَلَا تَجۡعَلۡ فِي قُلُوبِنَا غِلّٗا لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ رَبَّنَآ إِنَّكَ رَءُوفٞ
رَّحِيمٌ

"A oni koji nakon njih dolaze govore: "Gospodaru naš, oprosti nama i našoj braći koja su nas u *īmānu* pretekla i ne dozvoli da u našim srcima bude i trunke zlobe prema onima koji vjeruju. Gospodaru naš, zaista si Ti dobar i milostiv"." [118]

Pa ko god nalazi greške kod njih ili u svom srcu ima zlobu prema njima – on nema prava na udio u nagradi." [119]

2. A Ebū Nu'ajm prenosi od čovjeka, od Welīda ez-Zubejra, koji je rekao: *"Bili smo sa Mālikom pa su ljudi spomenuli (nekog) čovjeka koji je nalazio greške (mahane) ashābima Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, pa je Mālik proučio ājet:*

مُّحَمَّدٞ رَّسُولُ ٱللَّهِۚ وَٱلَّذِينَ مَعَهُۥٓ أَشِدَّآءُ عَلَى ٱلۡكُفَّارِ رُحَمَآءُ بَيۡنَهُمۡ

"Muhammed je Allāhov poslanik, a oni koji su sa njim su strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom..."

...sve dok nije proučio:

---

[118] *sūra* el-Hašr, 10. *ājet*.

[119] *"El-Hilje"*, 6/327.

لِيَغِيظَ بِهِمُ ٱلْكُفَّارَ

"**...da bi On njima** (*ashābima*) **rasrdio nevjernike.**" [120]

Pa je Mālik rekao: "Ko god u svom srcu ima srdžbu prema ashābima Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, ovaj ājet se na njega odnosi." [121]

3. A el-Qādī 'Ijad prenosi od Ašhaba ibn 'Abdul'Azīza da je rekao: *"Bili smo sa Mālikom kada je čovjek od 'alewijā* [122]

---

[120] *sūra* el-Feth, 29. *ājet*.

[121] *"El-Hilje"*, 6/327.

[122] Ovo se odnosi na *nusajrijje* koji su nazvani po Muhammedu ibn Numejru en-Nusajriju (umro 270. *hidžretske*), a koji sebe nazivaju *alewijama* po 'Alī ibn Ebī Tālibu.
Šejhul-islām Ibn Tejmijje je u *"Medžmū'ul-Fetāwā"* (35/145), objašnjavajući njihovu zabludu, rekao: *"Ovi ljudi, nazvani en-nusajrijje i mnoge grupe od qarāmitā i bātinijjā su veći nevjernici nego Židovi i kršćani. Štaviše, oni su veći nevjernici nego većina mušrikā (obožavalaca idolā) i šteta od njih po ummet Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem, je veća nego li šteta od nevjernika koji su u ratu sa muslimanima, kakvi su Tatari, nevjernički Evropljani i drugi. Jer, ovi se pred neznalicama muslimana predstavljaju kao podrživači i glasnogovornici porodice Allāhovog Poslanika, dok u stvarnosti oni ne vjeruju u Allāha, niti u vjerovjesnika, niti u Knjigu, niti naredbe, niti zabrane, niti nagradu, niti kaznu, niti džennet, niti džehennem, niti ijednog vjerovjesnika prije Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem, niti u Objavu od prijašnjih Objavā. Štaviše, oni uzimaju riječi Allāha i Njegovog Poslanika poznate učenjacima muslimanā i tumače ih u skladu sa svojim lažima, tvrdeći da su njihova tumačenja 'ilmul-bātin (skriveno znanje), kao što je ono što je upitao onaj koji je postavio pitanje. Oni nemaju granica u svom nevjerstvu u pogledu Allāhovih imenā ili svojstava, Njegovih ājetā i u svom iskrivljavanju Allāhovog govora, Uzvišenog, Njegovog vjerovjesnika, sa njihovih odgovarajućih mjesta. Njihov cilj je odbacivanje islāmskog vjerovanja i propisa na svaki mogući način, pokušavajući da izgleda da ove stvari imaju stvarnosti koje oni poznaju, kao da pet namāza znači*

ustao i pozvao: "O Ebū Abdullāh! Želim da te učinim dokazom u pogledu onoga što je između mene i Allāha. Kada stanem ispred Njega i On me pita ja ću reći: "Mālik mi je to rekao", pa mu je on rekao: "Govori". Pa je on rekao: "Ko je najbolji od ljudi nakon Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem?" On je rekao: "Ebū Bekr." 'Alevija je rekao: "A onda ko?" Mālik je rekao: "A onda 'Umer." 'Alewija je rekao: "A onda ko?" Mālik je rekao: "Halīfa koji je nepravedno ubijen, 'Uthmān." 'Alewija je rekao: "Allāha mi, više neću sjediti s tobom nikada!" Mālik mu je rekao: "Izbor je tvoj." [123]

"znanje njihovih tajni", da obavezni post znači "krivenje njihovih tajni", a da hadždž Drevnoj Kući znači "posjetu njihovim šejhovima", te da dvije Ebū Lehebove (proklete) ruke predstavljaju Ebū Bekra i 'Umera, a da je velika vijest i jasni imām 'Alī ibn Ebī Tālib. Postoje poznati događaji o njima i knjige koje su oni napisali u pogledu svog neprijateljstva prema islāmu i njegovim sljedbenicima. Kad god im se ukaže prilika, oni prolivaju krv muslimana, kao što je kad su jednom ubili hadždžije i bacili ih u vrelo Zem-zema. Jednom su uzeli crni kamen (hadžerul-eswed) i ostao je kod njih određeni period vremena. Oni su ubili toliko muslimanskih učenjaka i staraca, da samo Allāh zna njihov broj. Muslimanski učenjaci su napisali knjige razotkrivajući njihove tajne, uklanjajući njihove zastore, objašnjavajući na čemu su oni od nevjerstva, bogohuljenja i ateizma, po čemu su oni veći nevjernici nego li Židovi, kršćani i indijski idolopoklonici brahmani. Poznato nam je da su kršćani zauzeli obalu Šāma uz njihovu pomoć, kao i to da su oni uvijek na strani svakog neprijatelja protiv muslimana, pa su oni sa kršćanima protiv muslimana. Od najžešćih iskušenja koja su njih zadesila su muslimansko osvajanje obale (Šāma) i poraz kršćanā. Štaviše, jedna od najvećih nevolja koja ih je zadesila je muslimanska pobjeda nad Tatarima, a od najvećih praznika za njih je kršćansko osvajanje muslimanskih lukā. Oni ne priznaju da ovaj svijet ima Stvoritelja koji ga je stvorio ili da On ima vjeru koju je naredio i da On ima mjesto u kome će nagraditi ljude za svoja djela mimo ovoga mjesta (na ovome svijetu)."

[123] *"Tartībul-Medārik"*, 2/44-45.

E) NJEGOVA ZABRANA *KELĀMA* I RASPRAVE, DISKUSIJE I PREPIRANJA U VJERI

1. Ibn 'AbdulBerr prenosi od Mus'aba ibn 'Abdullāha ez-Zubejrija [124] koji je rekao: *"Mālik je imao običaj reći*: *"Beskorisni govor (kelām) u vjeri je omražen, a ljudi iz naše zemlje nisu prestali da ga mrze i da ga zabranjuju poput kelāma nađenog u mišljenju Džehma, el-qadera i svega što sliči tome."* [125]

2. Ebū Nu'ajm prenosi da je 'Abdullāh ibn Nāfi' rekao: *"Čuo sam Mālika da kaže*: *"Čak i da čovjek počini sve od velikih grijehā izuzev širka Allāhu,* [126] *a onda se vrati od ovih*

[124] On je Mus'ab ibn 'Abdullāh ibn Mus'ab ibn Thābit ibn 'Abdullāh ibn Zubejr ibnul-'Awwām el-Ezdī el-Medenī, boravio u Bagdādu. Ibn Hadžer je o njemu rekao: *"Sādūq (istinoljubiv), učenjak, umro 236. hidžretske godine."* Vidi *"Taqribut-Tahdhīb"*, 2/252, a za njegovu biografiju *"Tahdhībut-Tahdhīb"*, 10/162.

[125] *"Džāmi' Bejānil-'Ilmi we Fadlih"*, 415. str.

[126] *Imām* Ibnul-Qajjim el-Džewzī (umro 751. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Allāh Uzvišeni je obavijestio da je svrha i mudrost stvaranja stvorenjā da znaju Njegova imena i da Ga obožavaju, Njega jedinog, bez širka, tako da bi ljudi postali qist (pravični), a to je 'adl (pravda) po kojoj su nebesa i Zemlja utemeljeni, kao što je Allāh Uzvišeni rekao:* **"Mi smo poslali Naše poslanike sa dokazima i spustili smo po njima Knjigu i** *mīzān* (terezije) **da bi ljudi sudili po pravdi."** (*sūra* el-Hadīd, 25. *ājet*). *Pa je Allāh, Slavljeni, obavijestio da je On poslao Svoje vjerovjesnike i objavio Svoje Knjige da se ljudi utemelje na qistu (ispravnosti), a to je pravda ('adl). A od najveće pravičnosti je tewhīd i on je glava pravde i njen održivač, a širk je nepravda, kao što je Allāh Uzvišeni rekao:* **"Zaista je širk najveća nepravda"** (*sūra* Luqmān, 13. *ājet*). *Zato je širk najveća nepravda, a tewhīd je najbolji oblik pravde. Pa šta može biti veće poricanje nego ovo značenje, pa je stoga to najveći od velikih grijehā; do te mjere da je*

strasti i novotarijā – i spomenuo je kelām – on ulazi u džennet." [127]

3. A el-Harawī prenosi da je Ishāq ibn 'Isā [128] rekao: *"Mālik je rekao*: *"Ko god traži vjeru putem kelāma – zabludjeće. Ko god traži imetak kroz obilje - propašće. Ko god traži čudne hadīthe – postaće lažov."* [129]

4. A el-Hatīb prenosi od Ishāqa ibn 'Isā'a koji je rekao: *"Čuo sam Mālika ibn Enesa da zabranjuje raspravljane u vjeri i da kaže*: *"Zar je slučaj da svaki put kada dođe neko ko može da se raspravlja bolje nego drugi, da ćemo mi napustiti ono što je Džibrīl donio Muhammedu, sallallāhu 'alejhi we sellem, zbog njegove rasprave?"* [130]

---

rečeno da kada širk sām negira nešto, to postaje najveći od velikih grijeha apsolutno. Allāh je zabranio džennet svakome ko počini širk i On je učinio njegovu krv, imetak i porodicu dozvoljenu za ehlut-tewhīd i da ih oni mogu uzeti kao roblje, jer oni napuštaju Njegov 'ubūdijet ('ibādet). Allāh Uzvišeni je odbio da od mušrika prihvati ikakvo djelo, za njega nema nikakvog šefā'ata, njegovoj dovi se ne udovoljava (odaziva), niti je ona prihvaćena. Jer, mušrik je osoba koja je najveća neznalica u pogledu Allāha i on čini nešto od Njegovih stvorenja onime čemu dovi, a to je krajnja granica neznanja u pogleda Njega, kao što je to krajnja granica nepravde prema Njemu. Kad bi mušrik samo znao stvarnost (onoga što čini), on ne bi činio dhulm prema svome Gospodaru, ali on čini dhulm jedino sebi."

[127] *"El-Hilje"*, 6/325.

[128] On je Ishāq ibn 'Isā ibn Nedžīh el-Bagdādī. Ibn Hadžer je on njemu rekao: *"Sādūq (istinoljubiv), umro je 214. hidžretske godine."* Vidi *"Taqrībut-Tahdhīb"*, 1/60, a pogledaj njegovu biografiju u *"Tahdhībut-Tahdhīb"*, 1/245.

[129] *"Dhamul-Kelām"*.

[130] *"Šerh Ashābul-Hadīth"*, 5. str. i *"Šerh Usulil-I'tiqād..."*, br. 293 od el-Lālikā'ija.

5. El-Harawī prenosi da je 'AbdurRahmān ibn Mehdī rekao: *"Ušao sam kod Mālika, a sa njim je bio čovjek koji ga pita, pa je on rekao*: *"Izgleda mi da si ti od drugova 'Amra ibn 'Ubejda, a on je izmislio novotariju sa kelāmom. Kada bi kelām bio znanje – ashābi i tabi'īni bi govorili o tome, baš kao što su govorili o pravilima i o propisima."* [131]

6. El-Harawī prenosi da je Ašhab ibn 'Abdul'Azīz rekao: *"Čuo sam Mālika da kaže*: *"Čuvajte se novotarija." Rečeno je: "O Ebū 'Abdullāh, šta su novotarije?" On je rekao: "To su ehlul-bid'a koji govore o Allāhovim imenima, Njegovim svojstvima, Njegovom govoru, Njegovom znanju i Njegovoj moći; a oni govore o onome o čemu ashābi, tābi'īni i oni koji ih slijede u dobru nisu govorili."* [132]

7. Ebū Nu'ajm prenosi od eš-Šāfi'ija koji je rekao: *"Kada je neki od sljedbenika strasti došao imāmu Māliku ibn Enesu, on je rekao*: *"Što se tiče mene, ja sam na jasnom dokazu od moga Gospodara i na svome dīnu. A što se tiče tebe, ti si u šubhi; idi onda kod šubhelije i raspravljaj s njim."* [133]

8. Ibn 'AbdulBerr je prenio od Muhammeda ibn Ahmeda ibn Džewīz Mindād el-Misrīja el Mālikija, koji je u knjizi *"Knjiga naknada"* u svom djelu *"El-Hilaf"* rekao: *"Nije dozvoljeno iznajmiti ništa od knjiga sljedbenika strasti i novotarija. Prema našim prijateljima, to su knjige ehlul-kelāma od*

[131] *"Dhammul-Kelam"*.

[132] *"Dhammul-Kelām"*.

[133] *"El-Hilje"*, 6/324.

mu'tezilā i drugih mimo njih, a sve dozvole (ovlaštenja) povodom toga moraju biti poništene." [134]

---

[134] *"Džāmi' Bejānil-'Ilmi we Fadlih"*, 416. i 417. str.

Ibnul-Qajjim u svojoj knjizi *"Et-Tumqul-Hukmijje"*, 282. str. u vezi sa spaljivanjem knjiga zablude i njihovog uništavanja, kaže da je el-Marrūdī rekao Ahmedu: *"Pozajmio sam knjigu, a u njoj je par loših stvari; da li misliš da bih trebao da je pocijepam ili zapalim?"* On je rekao: *"Da, zapali je."*

Ibnul-Qajjim je nastavio govor riječima: *"Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je u 'Umerovoj ruci vidio knjigu prepisanu iz Tewrāta i bio iznenađen koliko ona sliči Qur'ānu; podbradak Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, je zadrhtao, pa ju je 'Umer odnio do vatre i bacio je u nju. Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je čovjeku koji je zapisivao nešto od njega mimo Qur'āna naredio da to izbriše. Onda je dozvolio pisanje sunneta, a nije dozvolio ništa drugo mimo toga. Stoga, sve knjige koje sadrže zastranjivanje sa puta sunneta nisu dozvoljene; štaviše, dozvoljeno je izbrisati ih ili ih pocijepati, niti ima išta štetnije za ummet od ovih knjigā. I ne samo to, već su čak i ashābi spalili sve verzije mushafa mimo verzije 'Uthmāna zbog onoga što su se bojali za ummet od podjela koje bi se mogle desiti. Pa šta bi se desilo da su oni vidjeli knjige koje su raširile razliku i podjele među ummetom..."*

Ebū Enes Hamed el-'Uthmān je komentarisao o ovim izjavama u *"Zedžerul-Mutehāwūn"*, 26. str., rekavši: *"Zlo Židovā i kršćanā je otvoreno i jasno opštim masama muslimana; ali što se tiče ehlul-bid'ata, njihova šteta nije jasna svakoj osobi. Ovo je razlog zašto učenjaci smatraju da pobijanje ehlul-bid'ata ima prednost nad pobijanjem Židovā i kršćanā."*

A Ahmed ibn Hanbel, *rahimehullāh*, je smatrao dozvoljenim da se uzme pomoć od Židovā i kršćanā, ali ne od *džehmijja*. El-Merwezī je rekao *imāmu* Ahmedu: *"Možemo li tražiti pomoć od Židovā i kršćanā, a oni su mušrici, a ne tražiti je od džehmijā?"* On je odgovorio: *"O dragi sine, muslimani neće biti prevareni od strane njih (Židovā i kršćanā)."* "Adābuš-Šerī'ah", 1/256.

Imām Ibnul-Džewzī (umro 597. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Ebul-Wefā 'Alī ibn 'Aqīl el-Faqīh je rekao: "Naš šejh Ebul-Fadl Hamdānī je rekao: "Novotari islāma ili oni koji izmišljaju hadīthe su štetniji nego nemuslimani*

(mulhidūn), jer nemuslimani nastoje da korumpiraju (iskvare) vjeru spolja, a ovi oni žele (namjeravaju) da je iskvare iznutra. Oni su poput stanovnika grada koji se bore da ga iskvare (iznutra), a nemuslimani su oni koji su ih okružili spolja. Pa oni koji su iznutra otvore vrata tvrđave, pa su oni zato štetniji po islām negoli oni koji ne nose odjeću islāma." ("El-Mewdū'āt", 1/51 od Ibnul-Džewzija).

Od Ibrāhīma (en-Neha'ija) se prenosi da je rekao: *"Nema gībeta u pogledu novotara."* ("Šerh Usulil-I'tiqād...", br. 276).

Od Hasana el-Basrija se prenosi da je rekao: *"Postoje trojica koji nemaju nepovredivost (zaštitu) u pogledu gībeta: Jedan je sljedbenik novotarije koja poziva u svoju novotariju."* ("Šerh Usulil-I'tiqād...", br. 278).

Kethīr Ebū Sehl je rekao: *"Rečeno je da nema nepovredivosti za ljude od novotarskih sekti."* ("Šerh Usulil-I'tiqād", br. 281).

Sellām ibn Ebī Mutī' je rekao: *"Čovjek je rekao Ejjūbu es-Sihtijāniju: "O Ebū Bekr, 'Amr ibn 'Ubejd se okrenuo od svog mišljenja." On je rekao: "On se nije okrenuo." On je rekao: "Zaista Ebū Bekr, on se okrenuo." Ejūb je rekao: "On se nije okrenuo (tri puta). Zar nisi čuo njegove, sallallāhu 'alejhi we sellem, riječi:* **"Oni izlaze iz vjere baš kao što strijela prođe kroz žrtvu, onda se oni neće vratiti u nju** *(vjeru)* **dok se strijela ne vrati u svoj luk."** ? " (Šerh Usulil-I'tiqād...", br. 286).

Imām Ebū 'Uthmān es-Sābūnī je u djelu *"Aqīdetus-Selef we Ashābul-Hadīth"*, 100. str. o *ehlus-sunnetu wel-džemā'tu* rekao: *"Oni slijede selefus-sālih, imāme i učenjake muslimanā, striktno se pridržavaju vjere i jasne Istine i mrze sljedbenike novotarije, one koji u vjeru uvode ono što nije od nje. Oni ih ne vole i nisu u društvu sa njima. Oni ne slušaju njihove izjave, niti sjede sa njima. Naprotiv, oni štite svoje uši od slušanja njihove uzaludnosti (nekorisnosti), od slušanja stvari koje bi, ako bi prošle kroz uši i utemeljile se u srcu, načinile štetu i prouzrokovale da se pojave sumnje i zle stvari. A u pogledu ovoga je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, objavio:* **"A kada vidiš one ljude koji se riječima našim rugaju, onda se okreni od njih sve dok ne pređu u drugi razgovor.""** (*sūra* el-En'ām, 68. *ājet*)

Stoga su ovo osvrti na stav *imāma* Mālika i njegove izjave u vezi *tewhīda*, *ashābā*, *īmāna*, *'ilmul-kelāma* i ostalog.

Imām eš-Šewkānī (umro 1255. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao u "Fethul-Qadīru", 2/128: *"Ovaj ājet sadrži žestoki ukor za one koji dozvoljavaju ljudima da sjede sa novotarima, onima koji iskrivljavaju Allāhove riječi, koji se poigravaju sa Njegovom Knjigom i sunnetom Njegovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, i koji ih vraćaju (ājete i sunnet) na njihove sopstvene zabludjele strasti i pokvarene novotarije. Jer ako čovjek nije u stanju da ih ukori i da promijeni ono na čemu su, onda ih on, u najmanju ruku, treba izbjegavati, a to je lahko za njega, nije mu teško. A novotari mogu koristiti njegovo prisustvo sa njima – čak i pored toga što on može biti čist od njihovih grešaka – kroz šubhu u kojoj će oni obmanjivati običan narod, u kom slučaju će njegovo prisustvo prouzrokovati dodatno zlo u dodatku na sāmo slušanje njihovog zla."*

Esmā bint 'Ubejd je rekla: *"Dvojica sljedbenika strasti i novotarija su ušli Ibn Sīrīnu (umro 110. hidžretske) i rekli: "O Ebū Bekr, možemo li govoriti sa tobom?" On je rekao: "Ne." Oni su rekli: "Možemo li proučiti ājet iz Allāhove Knjige?" On je rekao: "Ne, zaista ili vi morate ustati i otići ili ću ja ustati i otići." Oni su izašli, pa su neki od ljudi rekli: "O Ebū Bekr, kakva šteta bi ti bila učinjena ako bi oni proučili ājet iz Allāhove Knjige?" On rekao: "Bojim se da bi mi oni proučili ājet i iskrivili ga i da bi to moglo ostati u mom srcu."* Zabilježio ga je ed-Dārimī u svom "*Sunenu*", 1/109.

A Ibn Tejmijje je u "*Medžmū'ul-Fetāwā*", 28/232, rekao: *"Šteta koju sljedbenici novotarije, kufra i zablude nanose muslimanima je veća od štete Židovā i kršćanā. Zaista, ovi novotari štete srcima od samog početka, a što se tiče Židovā, kršćanā i onih koji vode rat protiv muslimanskih zemalja, njihova šteta je van srca, ali se dešava nakon mnogo vremena."*

Vjerovanje *imāma* EŠ-ŠĀFI'IJA

(umro 204. *hidžretske*)

A) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *TEWHĪDA*

1. Prenio je el-Bejheqī od er-Rebī' ibn Sulejmāna koji je rekao: *"Eš-Šāfi'ī je rekao: "Ko god se zavjetuje Allāhom ili imenom od Njegovih imena, a onda prekrši zavjet, onda mora da učini iskup. A ko god se zakune nečim drugim mimo Allāha, kao što je da čovjek kaže: "Tako mi Ka'be" ili "Tako mi mog oca, ovog ili onog", a onda on to prekrši – njemu nema kefāreta (iskupa). A slično tome su i njegove riječi: "Moje mi starosti (moga mi života)", jer nema iskupa njemu u zavjetovanju nečim drugom mimo Allāha. Stoga je ovo omraženo i zabranjeno, zbog riječi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem: "**Zaista je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, zabranio da se kunete svojim očevima, pa ko se god želi zakleti – neka se zakune Allāhom ili neka ćuti...**"* [135] *"* [136] *A eš-Šāfi'ī je ovime razjasnio da Allāhova imena nisu stvorena, pa ko god se zakune Allāhom, a onda to prekrši – mora učiniti kefāret (iskupljenje)."* [137]

2. A Ibnul-Qajjim spominje u *"Idžtimā'ul-Džujūš..."* da je eš-Šāfi'ī rekao: *"Izjava u pogledu sunneta na kojoj sam ja i*

---

[135] Zabilježili su ga el-Buhārī, 11/230 i Muslim, br. 1646.

[136] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/405.

[137] Zabilježili su ga je Ibn Ebī Hātim u *"Adābuš-Šāfi'ī"*, 193. str., Ebū Nu'ajm u *"El-Hilje"*, 9/112.-113., el-Bejheqī u *"Es-Sunenul-Kubrā"*, 10/28 i u *"El-Esmā'i wes-Sifāt"*, 255. i 256. str. Također ga je spomenuo el-Begawī u *"Šerhus-Sunne"*, 1/188, a vidi i *"El-'Uluww"*, 121. str. od edh-Dhehebīja, kao i njegov *muhtesar*, 77. str.

na kojoj sam našao naše prijatelje, ehlul-hadīth, [138] *one koje sam vidio i uzeo od njih, poput Sufjāna i Mālika i drugih, jeste potvrda i svjedočenje da nema božanstva vrijednog obožavanja ('ibādeta) mimo Allāha i da je Muhammed Allāhov Poslanik, da je Allāh Uzvišeni iznad Svoga 'Arša fis-semā' (iznad nebesā), da se On približava Svojim stvorenjima kako god On želi i da se Allāh Uzvišeni spušta na najniže nebo onako kako On želi."* [139]

---

[138] Od Mu'āwije ibn Qurah od njegovog oca od Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, koji je rekao: ***"Grupa od mog ummeta će uvijek ostati nadmoćna; oni koji ih napuste neće biti u stanju da im naštete dok Čas ne dođe."*** Zabilježio ga je *imām* Muslim, br. 1920. i 1925., *sahīhom* su ga ocijenili Ibn Hibbān u *"El Medžrūhīn"*, 1/88. i 89. i el-Albānī u *"Es-Sahīha"*, br. 1108., 1955.-1962.

Ahmed ibn Hanbel je spomenuo *hadīth* Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: ***"Moj ummet će se podijeliti u više od sedamdeset sekti..."***, pa je rekao: *"Ako to nisu ehlul-hadīth, onda ja ne znam ko su oni."* (*"Šaraf Ashābul-Hadīth"*, 1/7).

Ebul-Hasan Muhammed ibn 'Abdullāh ibn Bišr je rekao: *"Vidio sam Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, u snu, pa sam rekao: "Ko je spašena skupina od sedamdeset i tri skupine?", a on je rekao:* ***"Vi, o ehlul-hadīth."*** (*"Šaraf Ashābul-Hadīth"*, 1/7).

Imām eš-Šāfi'ī je rekao: *"Kad bih vidio čovjeka od ehlul-hadītha, to je kao da sam vidio Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, živog."* (*"Šaraf Ashābul-Hadīth"*, 1/31).

'AbdulQādir el-Džilānī je rekao: *"Što se tiče spašene skupine, to je ehlus-sunne wel-džemā'ah i nema imena za ehlus-sunnet, osim jednoga a to je: "Ehlul-hadīth."* (*"El-Gunjātut-Tālibīn"*, 212. str.).

[139] *"Idžtimā'ul-Džujūšil-Islāmijje"*(165. str.), *"Ithbāt Sifatul-Uluww"* (124. str.), a vidi: *"Medžmū'ul-Fetāwā"* (4/181.-183.) i *"El-'Uluww"* (120. str.) od edh-Dhehebija i njegov *muhtesar*, 77. str.

3. A edh-Dhehebī spominje da je el-Muzenī rekao: *"Rekao sam: "Ako iko može da izvuče ono što je u dubini moje duše i ono što je za nju vezano od stvari tewhīda, to je eš Šāfi'ī, pa sam otišao do njega, a on je bio u mesdžidu u Misru. Spustio sam se na koljena pred njim i rekao: "Desila se u najdubljem dijelu moje duše jedna stvar u pogledu tewhīda, a znam da niko nema stepen tvog znanja, pa šta mi poručuješ?" On je postao srdit, pa je rekao: "Znaš li gdje se nalaziš?", pa sam rekao: "Da", a on reče: "Ovo je mjesto gdje je Allāh potopio faraona. Je li do tebe došlo da je Allāhovom Poslaniku, sallallāhu 'alejhi we sellem, bilo naređeno da pita u pogledu toga?" Rekao sam: "Ne." On je rekao: "Jesu li ashābi o tome govorili?" Rekao sam: "Ne." On je rekao: "Da li znaš koliko zvijezda ima na nebu?" Rekao sam: "Ne." On je rekao: "Da li znaš kakav je sastav zvijezde, njeno uzdizanje, njen izlazak i zalazak i od čega je stvorena?" Rekao sam: "Ne." On je rekao: "Dakle, postoji nešto od stvorenja što ti vidiš svojim očima, a što ne znaš, pa i pored toga ti pričaš o znanju Srvoritelja?" Onda me je pitao o stvari vezanoj za abdest, pa sam ja pogriješio u njoj, pa se iz toga razgranao u četiri polja, a ja nisam pogodio ni u jednom od njih, pa je on rekao: "Dakle ti ostavljaš po strani poznavanje nečega za čim si u potrebi pet puta na dan, a umjesto toga opterećuješ sebe sa znanjem Stvoritelja? Kada se ovo desi u tvojim najdubljim djelovima duše, onda se vrati na riječi Allāha Uzvišenog:*

وَإِلَـٰهُكُمْ إِلَـٰهٌ وَٰحِدٌ ۖ لَّآ إِلَـٰهَ إِلَّا هُوَ ٱلرَّحْمَـٰنُ ٱلرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾ إِنَّ فِى خَلْقِ ٱلسَّمَـٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ

"A vaš Bog – jedan je Bog! Nema boga osima Njega, Milostivog, Samilosnog! Zaista u stvaranju nebesa i Zemlje..." [140]

Zato je stvorenje dokaz za Stvoritelja i ne opterećuj sebe onim što ne možeš shvatiti svojim razumom." [141]

4. Ibn 'AbdulBerr prenosi da je Jūnus ibn 'AbdulE'alā [142] rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže: "Kada vidiš da čovjek spominje Ime (za Allāha) koje nije primjenjivo – moraš posvjedočiti njegovoj zabludi."* [143]

5. A eš-Šāfi'ī je u svojoj knjizi *"Er-Risāla"* rekao: *"A zahvala pripada Allāhu, Koji je onakav kako je opisao sām Sebe i daleko iznad svega čime su opisana Njegova stvorenja."* [144]

6. A edh-Dhehebī u *"Es-Sijer..."* spominje da je eš-Šāfi'ī rekao: *"Mi potvrđujemo ona svojstva sa kojima je došao Qur'ān i koja su spomenuta u sunnetu i mi od Njega negiramo tešbīh (poređenje),* [145] *jer je On to negirao od Sebe, jer je On*

---

[140] *sūra* el-Beqare, 163. i 164. *ājet*.

[141] *"Sijer A'lāmin-Nubelā"*, 10/31.

[142] On je Jūnus ibn 'AbdulE'alā ibn Mejsire es-Sedefī es-Samerī. Ibn Hadžer je o njemu rekao: *"Thiqah (povjerljiv), umro je 264. hidžretske godine."* (*"Taqrībut-Tahdhīb"*, 2/380, a vidi njegovu biografiju u *"Šadharātudh-Dheheb"*, 2/149 i *"Tabeqātuš-Šāfi'ijje"*, 28. str. od Ibn Hidājetullāha.

[143] *"El-Inqitā"*, 79. str. i *"Medžmū'ul-Fetāwā"*, 6/187.

[144] *"Er-Risāleh"*, 7. i 8. str.

[145] U vezi sa *tešbīhom*, *el-hāfidh* Nu'ajm ibn Hammād (umro 228. *hidžretske*) je rekao: *"Ko god upoređuje Allāha sa Njegovim stvorenjima – on je uznevjerovao, a ko god poriče ono čime je Allāh opisao sam Sebe – i on je on uznevjerovao. Sve ono čime je Allāh opisao Sebe ili čime Ga je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, opisao, ono ne sadrži tešbīh nikako."* (*"El-'Uluww"*, br. 217).

rekao: "**Ništa nije kao On i On je onaj koji sve čuje i vidi.**" [146] [147]

7. A Ibn 'AbdulBerr prenosi da je Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže u pogledu riječi Allāha, Slavljenog i Uzvišenog:*

كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ

"**Uistinu, oni će toga dana od Gospodara svoga zaklonjeni biti.**" [148]

Ovim znamo da će, dodatno na ovo, biti ljudi koji neće biti zaklonjeni, gledaće u Njega, ne bivši naštećeni gledanjem u Njega." [149]

8. El-Lālikā'ī prenosi da je er-Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Bio sam u prisustvu Muhammeda ibn Idrīsa eš-Šāfi'ija i iz gornjeg Misra mu je došao list papira u kome je stajalo: "Šta kažeš o riječima Allāha Uzvišenog:*

كَلَّآ إِنَّهُمۡ عَن رَّبِّهِمۡ يَوۡمَئِذٖ لَّمَحۡجُوبُونَ

Imām Ishāq ibn Rahawejh (umro 238. *hidžretske*) je rekao: *"Tešbīh će se desiti jedino ako neko kaže: "Ruka je poput moje ruke", ili: "Sluh je poput mog sluha", pa je ovo tešbīh. Ali kada on kaže: "Ruka, sluh i vid kako je Allāh rekao", onda on ne smije pitati "kako?", niti smije ulaziti u poređenje. Stoga, ovo ne može biti tešbīh."* Vidi *"Muhtesar el-Uluw"*, 191. str.

[146] *sūra* eš-Šūra, 11. *ājet*.

[147] *"Sijer A'lāmin-Nubelā"*, 20/341.

[148] *sūra* el Mutaffifūn, 15. *ājet*.

[149] *"El-Inqitā"*, 79. str.

"Uistinu, oni će toga dana od Gospodara svoga zakonjeni biti." [150] ?

Pa je eš-Šāfi'ī rekao: "To je (sljedeće): kao što će ovi biti zaklonjeni od srdžbe, biće drugih koji će Ga vidjeti zbog zadovoljstva", pa je er-Rebī' upitao: "O Ebū 'Abdullāh, je li to ono što kažeš?" On je rekao: "Da, ovo je ono što smatram svojom vjerom pred Allāhom." [151]

9. A Ibn 'AbdulBerr prenosi od Džārūdija [152] koji je rekao: *"Eš-Šāfi'iju je spomenut Ibrāhīm ibn Ismā'īl ibn 'Alijje,* [153] *pa je on rekao: "Suprotstavljam mu se u svemu i ne kažem riječi "nema boga vrijednog obožavanja mimo Allāha" kao što ih on kaže, već kažem: nema božanstva vrijednog obožavanja mimo Allāha Koji je govorio Musā'u, 'alejhis-selām, direktno, iza zastora. A taj čovjek kaže: nema božanstva vrijednog obožavanja mimo Allāha Koji je stvorio govor koji je Musa čuo iza zastora."* [154]

---

[150] *sūra* el-Mutaffifūn, 15. *ājet*.

[151] *"Šerh Usulil-I'tiqād Ehlis-Sunneh wel-Džemā'ah"*, 2/506.

[152] Izgleda da je on Mūsā ibn Ebīl-Džārūd. O njemu je en-Newewī rekao: *"On je jedan od drugova eš-Šāfi'ija i jedan od onih koji su uzeli i prenosili od njega."* A Ibn Hibbetullāh je rekao: *"On je davao fetwe u Mekki po medhhebu eš-Šāfi'ija, a datum njegove smrti nije poznat."* (*"Tahdhībul-Esmā wel-Lugāt"*, 2/120 i *"Tabeqātuš-Šāfi'ī"*, 29. str. od Ibn Hidājetullāha).

[153] On je Ibrāhīm ibn Ismā'īl ibn 'Alije. Edh-Dhehebī je o njemu rekao: *"Umišljeni džehmijja. Raspravljao se i govorio o stvorenosti Qur'āna. Umro je 218. godine."* (*"Mīzānul-I'tidāl"*, 1/20 i vidi njegovu biografiju u *"Lisānul-Mīzān"*, 1/34-35).

[154] *"El-Inqitā"*, 79. str. i *"El-Lisān"*, 1/35, a događaj je spomenuo i el-Bejheqī u *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*.

10. El-Lālikā'ī je od er-Rebī' ibn Sulejmāna prenio da je eš-Šāfi'ī rekao: *"Ko god kaže da je Qur'ān stvoren – on je nevjernik."*

11. El-Bejheqī je od Ebū Muhammeda ez-Zubejrija prenio da je rekao: *"Čovjek je rekao eš-Šāfi'iju: "Obavijesti me o Qur'ānu. Je li on Stvoritelj?", pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Tako mi Allāha, ne." On je rekao: "Pa je li on onda stvoren?", a eš-Šāfi'ī mu je rekao: "Tako mi Allāha, ne." Čovjek je on rekao: "Dakle, nije stvoren?", pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Tako mi Allāha, tako je (nije stvoren)." On je upitao: "A šta je dokaz da on nije stvoren?", pa je eš-Šāfi'ī podigao svoju glavu i rekao: "Da li prihvataš da je Qur'ān Allāhov Govor?" On je odgovorio: "Da", pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Allāh Uzvišeni je spomenuo to kada je rekao:*

وَإِنْ أَحَدٌ مِّنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ٱسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّىٰ يَسْمَعَ كَلَـٰمَ ٱللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَأْمَنَهُۥ ۚ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَّا يَعْلَمُونَ

"**Ako te neki od *mušrikā*** (mnogobožaca) **zamoli za zaštitu, ti ga zaštiti da bi saslušao Allāhov Govor, a potom ga otpremi na mjesto pouzdano za njega. To zato što su oni narod koji ne zna."** [155]

وَكَلَّمَ ٱللَّهُ مُوسَىٰ تَكْلِيمًا

"**Allāh je Mūsā'u direktno govorio."** [156]

---

[155] *sūra* et-Tewbe, 6. *ājet*.

[156] *sūra* en-Nisā', 164. *ājet*.

Da li potvrđuješ da je Allāh postojao i da je Njegov Govor postojao ili (tvrdiš) da je Allāh postojao, a da Njegov Govor nije postojao?" Pa je čovjek rekao: "Da, Allāh je postojao i Njegov Govor je postojao." Eš-Šāfi'ī se nasmiješio i rekao: "O stanovnici Kūfe, zaista ste mi došli sa okrutnom izjavom. Ako vi potvrđujete da je Allāh postojao prije ičega drugog i da je Njegov Govor postojao, pa šta je onda po vama Govor? Da li je to Allāhov Govor, ili je to izuzetak od Allāha, ili je to nešto što je jednako Allāhu?" Pa je čovjek ućutao i otišao." [157]

12. A stoji u knjizi vjerovanja pripisanoj eš-Šāfi'iju, *rahimehullāh*, od predaje Ebī Tāliba el-'Išārija [158] koji kaže: *"On je bio upitan o svojstvima Allāha, Slavljenog i Uzvišenog, u šta treba da se vjeruje (u pogledu njih), pa je rekao: "Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, ima imena i svojstva koja su došla u Njegovoj Knjizi i koja su prenešena od strane Njegovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem. Zato, onaj ko se suprotstavi tome – postao je nevjernik nakon što se dokaz uspostavi nad njim. A što se tiče svega onoga što se desi prije uspostave dokaza nad njim putem prenošenja informacije – on se može opravdati neznanjem zato što se znanje o tome ne ostvaruje razumom, niti istraživanjem i slično tome.* [159] *Allāh, Slavljeni i Uz-*

---

[157] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/407. i 408.

[158] On je Muhammed ibn 'Alī el-'Išāri, *sadūq* (istinoljubiv) i poznati *šejh*. Edh-Dhehebī je o njemu govorio u *"El-Mīzān"* (3/655). Međutim, više nego jedna osoba od *selefā*, kakvi su Ibn Qudāme u *"Sifatul-Uluw"*, 124. str., Ibn Ebī Ja'lā u *"Et-Tabeqāt"*, 1/283, Ibnul-Qajjim u *"Idžtimā'ul-Džujūš..."*, 165. str. i sām edh-Dhehebī u *"Es-Sijeru"* su ga opisali kao nedovoljno čvrsto utemeljenog u svojoj *'aqīdi*.

[159] Tj. Ovo su stvari koje se ne znaju *fitrom* (urođenom zdravom prirodom čovjeka), već se znanje o njima nalazi u Allāhovoj Objavi (napomena prevodioca).

višeni, obavještava da je On Onaj Koji sve čuje i da On ima dvije Šake, zbog riječi Allāha, Slavljenog i Uzvišenog:

بَلْ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ

"**A ne, već su obje Njegove Šake otvorene** (pružene)**.**" [160] *I da on ima desnu Šaku, zbog riječi Allāha, Slavljenog i Uzvišenog:*

وَٱلسَّمَٰوَٰتُ مَطْوِيَّٰتٌۢ بِيَمِينِهِۦ

"**A nebesa će biti smotana u Njegovoj Desnici.**" [161] *I da On ima Lice, zbog riječi Allāha, Slavljenog i Uzvišenog:*

كُلُّ شَىْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُۥ

"**Sve će propasti, izuzev Njegovog Lica.**" [162] *I Njegove riječi:*

وَيَبْقَىٰ وَجْهُ رَبِّكَ ذُو ٱلْجَلَٰلِ وَٱلْإِكْرَامِ

"**A ostaje samo Lice tvog Gospodara, Veličanstvenog i Plemenitog.**" [163] *I On ima Stopalo, zbog riječi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem: "**...sve dok Gospodar,***

[160] *sūra* el-Mā'ide, 64. *ājet*.

[161] *sūra* ez-Zumer, 67. *ājet*.

[162] *sūra* el-Qasas, 88. *ājet*.

[163] *sura* er-Rahmān, 27. *ājet*.

***Slavljeni i Uzvišeni, ne stavi Svoje Stopalo na njega.*"** [164] *Ovo se odnosi na džehennem, zbog riječi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem. Slično ovome, onaj koji je ubijen na putu Allāha, Slavljenog i Uzvišenog, on: "**...sreće Allāha, Slavljenog i Uzvišenog, dok se On smije njemu.**"* [165] *I da se On svake noći spušta na (nama) najniže nebo, prema predaji Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, u vezi toga. I On nije jednook, zbog riječi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, kada je spomenut Dedždžal, pa je on rekao: "**Zaista on je jednook, a vaš Gospodar nije jednook.**"* [166] *I da će vjernici vidjeti svoga Gospodara na Sudnjem danu, baš kao što gledaju u pun mjesec noću. I da On ima Prst, zbog riječi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem: "**Nema** (nijednog) **srca, a da nije između dva Prsta od prsta Najmilostivijeg.**"* [167] *Tako su zaista ovo značenja kojima je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, opisao Sebe i značenja kojima je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, opisao Njega: istina o njima ne može biti spoznata meditacijom niti istraži-*

---

[164] Zabilježili su ga el-Buhārī (8/594) i Muslim (br. 2848), obojica putem Qatāde od Enesa ibn Mālika.

[165] Zabilježili su ga el-Buhārī (6/39) i Muslim (br. 1890), obojica putem el-A're-dža od Ebū Hurejre.

[166] Zabilježili su ga el-Buhārī (13/91) i Muslim (br. 2933), obojica putem Qatāde od Enesa ibn Mālika.

[167] Slično ovome su zabilježili imām Ahmed u svome "*Musnedu*", 4/182, Ibn Mādže, 1/72, el-Hākim u "*El-Mustedreku*", 1/525, el-Ādžurri u "*Eš-Šerī'ah*", 317. str. i Ibn Mendeh u "*Er -Redd 'alel-Džehmije*", 87. str.; svi oni su od *hadītha* Newwāsa ibn Sem'āna. El-Hākim je rekao: "*On je sahīh po uslovima Muslima, iako ga on ne prenosi.*" A edh-Dhehebī se složio u "*Et-Telhīd*". A Ibn Mendeh je o njemu rekao: "*Hadīth en-Newwāsa ibn Sem'āna je potvrđen hadīth. On je zabilježen od dobro poznatih imāmā, od onih koje nije moguće kritikovati.*"

vanjem, niti čovjek može uznevjerovati (u njih) ako je neupoznat sa njima, izuzev nakon što informacija dođe do njega. Međutim, mi potvrđujemo ova svojstva i negiramo svaki tešbīh (poređenje), baš kao što je to Allāh Uzvišeni negirao Sebi, spominjući Sebe, pa je rekao:

لَيۡسَ كَمِثۡلِهِۦ شَيۡءٞۖ وَهُوَ ٱلسَّمِيعُ ٱلۡبَصِيرُ

"**Ništa nije kao On i On sve čuje i zna.**" [168]

B) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *QADERA*

1. Prenio je el-Bejheqī da je er-Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Eš-Šāfi'ī je upitan o qaderu, pa je izrecitovao:*

"Šta god Ti želiš – dešava se,
čak iako ja to ne želim.
A šta god ja želim – ne može da se desi,
izuzev ako to Ti želiš.
Ti si stvorio robove na Svom znanju, [169]
stoga u pogledu znanja postoji mladi i stari,
onaj koga si odlikovao

---

[168] *sūra* eš-Šūra, 11. *ājet*.

[169] Od 'Alija, *radijallāhu 'anhu*, da je jednog dana Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, sjedio sa drvenim štapom u svojoj ruci, kojim je grebao po zemlji. Digao je svoju glavu i rekao: ***"Nema ni jednog od vas, a da njegovo mjesto nije određeno: ili u vatri ili u džennetu."*** Oni su rekli: *"Allāhov Poslaniče, pa zašto onda mi činimo naša dobra djela? Zašto se ne oslonimo (na qader) i ostavimo djela?"* Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je rekao: ***"Ne, već činite dobra djela! Zaista, svakome je olakšano ono za što je stvoren."*** Zabilježio ga je Muslim, br. 6400.

i onaj koga si napustio (odbacio),
onaj koga podržavaš
i onaj koga ne podržavaš.
Zato je među njima nesrećnik
i onaj koji je srećan,
a među njima je
i onaj koji je odvratan i (onaj koji je) dobar." [170]

2. Spomenuo je el-Bejheqī u *"Menāqkibuš-Šāfi'ī"* da je eš-Šāfi'ī rekao: *"Zaista se želja ili volja robova vraća Allāhu Uzvišenom i oni neće učiniti ništa, izuzev da Allāh, Gospodar svjetova, to želi. Tako ljudi ne stvaraju svoja djela, već su, naprotiv, djela robova stvorenja Allāha Uzvišenog, a el-qader dobrog i zlog od toga je od Allāha, Slavljenog i Uzvišenog, kazna u qaburu je istina,* [171] *ispitivanje ljudi u qaburovima je*

[170] Zabilježeno u *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/412-413 i u *"Šerh Usūli I'tiqād Ehlus-Sunneh wel-Džemā'ah"*, 2/702.

[171] Od 'Ā'iše, *radijallāhu 'anhā*, koja je rekla da je žena Židovka došla do nje i spomenula kaznu u *qaburu*, govoreći njoj: *"Allāh te zaštitio kazne u qaburu."* Pa je ona pitala Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, o tome. Pa je on rekao: ***"Da, postoji kazna u qaburu."*** 'Ā'iša, *radijallāhu 'anhā*, je rekla: *"Nakon toga nikada nisam vidjela Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, a da se nije utjecao od qaburske kazne u svakom namāzu koji je klanjao."* Zabilježio ga je el-Buhārī, br. 1372 od Ebū Hurejre, *radijallāhu 'anhu*, koji je rekao: *"Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je rekao:* ***"Kad jedan od vas završi zadnji tešehhud, treba da se utječe Allāhu od četiri stvari: od kazne džehennema, od kazne qabura, od fitne života i smrti i od zla fitne Mesīha Deždžāla."*** Zabilježio ga je Muslim, 2/93 i Ebū Dāwūd, br. 983.
Sufjān ibn 'Ujejne (umro 197. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Sunnet je deset (stvari): ko ih prihvati – upotpunio je sunnet, a ko god napusti išta od toga – napustio je sunnet: Potvrđivanje el-qadera, davanje prednosti Ebū Bekru i 'Umeru, vrelo u džennetu, šefā'at, vage, sirāt nad džehennemom, da je īmān*

istina, obračun je istina, džennet i džehennem su istina; takav je slučaj sa svim što se prenosi u sunnetu." [172]

3. El-Lālikā'ī prenosi da je el-Muzenī rekao: *"Eš-Šāfi'ī je rekao: "Da li znaš ko je qaderija? On je onaj koji kaže da Allāh nije (bio) Stvoritelj stvorenja (sve) dok nije izvršio djelo stvaranja."* [173]

4. A el-Bejheqī od Šāfi'ija spominje da je rekao: *"Qaderije su oni o kojima je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, rekao: "**Oni su medžūsije ovoga ummeta.**"* [174] *Oni su oni koji kažu da Allāh ne zna (za) grijeh sve dok se on ne desi."* [175]

---

govor i djelo, da je Qur'ān Allāhov govor, qaburska patnja, proživljenje na Sudnjem danu i nesvjedočenje da će ijedan musliman biti definitivno u džennetu ili u džehennemu." Zabilježio ga je el-Lālikā'ī, br. 312.

Ibn Ebī Hātim (umro 327. *hidžretske*), *rahimehullāh*, je rekao: *"Naš odabrani put je slijediti Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, ashābe, tābi'īne i one koji su ih slijedili u dobru; zajedno sa napuštanjem gledanja u novotariju, pridržavati se puta ehlul-athar (sljedbenika predaja), kao što su Ebū 'Abdullāh Ahmed ibn Hanbel, Ishāq ibn Ibrāhīm, Ebū 'Ubejd el-Qāsim ibn Sellām i eš-Šāfi'ī. Pridržavati se čvrsto Kitāba i sunneta na putu imāmā koji slijede predaje selefā, prihvatanje svega što su prihvatili pripadnici sunneta iz različitih gradova"*, sve do njegovih riječi: *"Īmān raste i opada, i mi imamo īmān u qaburski azāb."* (*"Ehlis-Sunne we I'tiqādud-Dīn"*, br. 14).

[172] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/145.

[173] *"Šerh Usūlil-I'tiqād Ehlus-Sunneh wel-Džemā'ah"*, 2/701.

[174] Zabilježili su ga Ebū Dāwūd, 5/66 i el-Hākim u *"El-Mustedreku"*, 1/85. Obojica ga prenose putem Ebī Hāzima od Ibn 'Umera. El-Hākim je rekao: *"Ovaj hadīth je sahīh po uslovima dva šejha"*, a edh-Dhehebī se složio.

[175] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/413.

5. A el-Bejheqī prenosi od er-Rebī' ibn Sulejmāna da se eš-Šāfi'ī gnušao na spomen obavljanja *namāza* iza *qaderije*. [176]

C) NJEGOVE IZJAVE O *ĪMĀNU*

1. Ibn 'AbdulBerr prenosi da je er-Rebi' rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'a da kaže: "Īmān je izjava (riječ), djelo i vjerovanje u srcu. Zar niste vidjeli riječi Allāha, Slavljenog i Uzvišenog:*

وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ

"Allāh neće dati da propadne vaš *īmān*." [177]

To znači: njihove namāze (obavljene) prema Bejtul-Maqdisu (Qudsu), pa su njihovi namāzi (a koji su djelo) nazvani īmānom, pa je on (īmān): djelo i vjerovanje." [178]

2. El-Bejheqī prenosi da je er-Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže: "Īmān je riječ i djelo; on se povećava i smanjuje."* [179]

3. El-Bejheqī prenosi da je Ebū Muhammed ez-Zubejrī rekao: *"Čovjek je upitao eš-Šāfi'ija: "Koje djelo je najbolje kod Allāha?", pa je eš-Šāfi'ī rekao: "To je ono bez kojega ni jedno djelo nije prihvaćeno: īmān u Allāha pored Koga drugog boga nema je najveći nivo djela, najplemenitije od njih u statusu i*

[176] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/413.

[177] *sūra* el-Beqare, 143. *ājet*.

[178] *"El-Inqitā"*, 81. str.

[179] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/387.

najuzvišenije." Čovjek je rekao: "Pa zar me nećeš obavijestiti o īmānu, da li je on riječ i djelo ili je on riječ bez djela?" Pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Īmān je djelovanje (rad) u ime Allāha, a nešto od toga djel(ovanj)a je riječ." Čovjek je rekao: "Pojasni mi to dok ne shvatim", pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Zaista īmān ima situacije (stanja), stepene i nivoe. Tako je od njih onaj koji je potpun i kompletirao ovu potpunost, a i onaj koji je manjkav čija manjkavost je jasna, i onaj koji prednjači i koji povećava u svom prednjačenju." Čovjek je rekao: "Dakle, īmān nije savršen, štaviše on raste i opada?", Pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Da." On je upitao: "A šta je dokaz za to?", pa je eš-Šāfi'ī rekao: "Zaista je Allāh, Uzvišen je Njegov spomen, naredio īmān udovima potomaka Ādemovim, pa ih je On podijelio u pogledu njega i odvojio ih po tome. I nema organa među organima, a da on nije dostigao nivo īmāna koji drugi organ nije dostigao. Tako je od njih čovjekovo srce, koje ne može biti ograničeno niti shvaćeno, a ono je vođa njegovog tijela. Od njih su i njegova dva oka kojima on gleda, njegova dva uha kojima sluša, njegove dvije šake kojima udara, njegove dvije noge kojima hoda, njegova usta kojima iz svog srca i sa svog jezika govori, kao i njegova glava na kojoj se nalazi njegovo lice. Ono što je naređeno srcu se razlikuje od onoga što je naređeno jeziku, ono što je naređeno sluhu je različito od onoga što je naređeno očima, ono što je naređeno dvijema rukama je drukčije negoli ono što je naređeno dvjema nogama, a ono što je naređeno ustima nije isto ono što je naređeno licu. Pa je ono što je Allāh srcu naredio od īmāna – potvrđivanje, znanje, čvrsto vjerovanje, zadovoljstvo, priznavanje da nema božanstva vrijednog obožavanja pored Allāha, On je jedini i nema partnera. On nije uzeo ortaka niti sina i (vjerovanje) da je Muhammed Njegov rob i poslanik; i potvrđivanje svega što je

došlo od Allāha u pogledu poslanika ili Knjige. To je ono što je Allāh – kako je Uzvišena Njegova hvala – naredio srcu, a to je od njegovog djela:

إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُۥ مُطْمَئِنٌّۢ بِٱلْإِيمَـٰنِ وَلَـٰكِن مَّن شَرَحَ بِٱلْكُفْرِ صَدْرًا

"**...osim onoga koji je prisiljen, a srce mu bude** (ostane) **čvrsto na *īmānu*** (vjeri)**; ali onaj koji otvori svoja prsa kufru...**" [180]

I On je rekao:

أَلَا بِذِكْرِ ٱللَّهِ تَطْمَئِنُّ ٱلْقُلُوبُ

"**A zaista se srca, kada se Allāh spomene, smiruju.**" [181]

I On je rekao:

ٱلَّذِينَ قَالُوٓا۟ ءَامَنَّا بِأَفْوَٰهِهِمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ

"**Oni koji svojim ustima kažu: "Vjerujemo", a njihova srca nisu povjerovala.**" [182]

I On je rekao:

وَإِن تُبْدُوا۟ مَا فِىٓ أَنفُسِكُمْ أَوْ تُخْفُوهُ يُحَاسِبْكُم بِهِ ٱللَّهُ

[180] *sūra* en-Nahl, 106. *ājet*.

[181] *sūra* er-Ra'd, 28. *ājet*.

[182] *sūra* el-Mā'ide, 41. *ājet*.

"Ispoljavali vi ono što je u vašim srcima ili to krili – Allāh će vas pozvati na obračun." [183]

Tako je ovo ono što je Allāh naredio srcu od īmāna,a to je njegovo djelo i to je glava īmāna.

Allāh je naredio jeziku riječi i izraze, od onoga u što srce vjeruje i što potvrđuje. Pa je On rekao u pogledu toga:

قُولُوٓاْ ءَامَنَّا بِٱللَّهِ

"Recite: "Vjerujemo u Allāha"." [184]

I On je rekao:

وَقُولُواْ لِلنَّاسِ حُسۡنًا

"I govorite ljudima dobro." [185]

Tako je ovo ono što je Allāh naredio jeziku od riječi i izjavā srca, a to je djelo i ono što je naređeno njemu od īmāna.

Allāh je naredio sluhu da on ne sluša ono što je Allāh zabranio i da se gnuša na ono što mu je Allāh učinio zabranjenim. Pa je On rekao u pogledu toga:

إِذَا سَمِعۡتُمۡ ءَايَٰتِ ٱللَّهِ يُكۡفَرُ بِهَا وَيُسۡتَهۡزَأُ بِهَا فَلَا تَقۡعُدُواْ مَعَهُمۡ حَتَّىٰ يَخُوضُواْ فِي حَدِيثٍ غَيۡرِهِۦٓ

[183] *sūra* el-Beqare, 284. *ājet*.

[184] *sūra* el-Beqare, 136. *ājet*.

[185] *sūra* el-Beqare, 83. *ājet*.

"Kada čujete da se u Allāhove *ājete* ne vjeruje i da se oni ismijavaju – nemojte sjediti s njima sve dok ne pređu na drugi razgovor." [186]

A onda je On upotrijebio izuzetak u slučaju zaborava. Tako je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, rekao:

وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ ٱلشَّيْطَٰنُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ ٱلذِّكْرَىٰ مَعَ ٱلْقَوْمِ ٱلظَّٰلِمِينَ

"A ako šejtān učini da zaboraviš, onda, nakon toga što se sjetiš, nemoj sjediti sa narodom *dhulumćarskim*." [187]

فَبَشِّرْ عِبَادِ ۝١٧ ٱلَّذِينَ يَسْتَمِعُونَ ٱلْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُۥٓ ۚ أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ هَدَىٰهُمُ ٱللَّهُ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ هُمْ أُو۟لُوا۟ ٱلْأَلْبَٰبِ

"Obraduj robove Moje, one koji slušaju govor i slijede ono što je najbolje od toga; to su oni koje je Allāh uputio i to su oni koji imaju razuma." [188]

I On je rekao:

قَدْ أَفْلَحَ ٱلْمُؤْمِنُونَ ۝١ ٱلَّذِينَ هُمْ فِى صَلَاتِهِمْ خَٰشِعُونَ

"Zaista su uspjeli *mu'mini*, oni koji su u svojim *namāzima* skrušeni." [189]

---

[186] *sūra* en-Nisā', 140. *ājet*.

[187] *sūra* el-En'ām, 68. *ājet*.

[188] *sūra* ez-Zumer, 17. i 18. *ājet*.

[189] *sūra* el-Mu'minūn, 1. i 2. *ājet*.

Sve dok nije rekao:

وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِلزَّكَوٰةِ فَٰعِلُونَ

"I oni koji daju *zekāt*." [190]

I On je rekao:

وَإِذَا سَمِعُواْ ٱللَّغۡوَ أَعۡرَضُواْ عَنۡهُ

"Kada čuju beskorisni govor – okreću se od toga." [191]

وَإِذَا مَرُّواْ بِٱللَّغۡوِ مَرُّواْ كِرَامٗا

"A kada prođu pored beskorisnog govora – prolaze dostojanstveno." [192]

Tako je ovo ono što je Allāh – kako je Uzvišen Njegov spomen – naredio sluhu od odbacivanja svega onoga što mu je zabranjeno, a to je njegovo djelo, a ono je od īmāna.

I Allāh je naredio očima da one ne gledaju ono što je Allāh učinio zabranjenim i da im bude omraženo ono što je Allāh njima zabranio. Tako je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, u pogledu toga rekao:

---

[190] *sūra* el-Mu'minūn, 4. *ājet*.

[191] *sūra* el-Qasas, 55. *ājet*.

[192] *sūra* el-Furqān, 72. *ājet*.

قُل لِّلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا يَصْنَعُونَ

"Reci vjernicima neka obore poglede svoje i neka vode brigu o svojim stidnim mjestima." [193]

Ovo se odnosi na gledanje čovjeka u stidna mjesta svoga brata i čuvanje njegovih stidnih mjesta od toga da u njih bude gledano. I rečeno je da se sve što je spomenuto u Allāhovoj Knjizi u pogledu čuvanja stidnih mjesta odnosi na blud, izuzev ovoga ājeta, jer se on odnosi na pogled. Pa je to ono što je Allāh naredio očima od obaranja pogleda; to je njihovo djelo, a ono je od īmāna.

Onda ga je on obavijestio o onome što je Allāh naredio srcu i sluhu:

"Pa je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, u pogledu toga rekao:

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَٰئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا

"I ne govori o čemu znanja nemaš! Zaista će se za sluh i za vid i za razum odgovarati." [194]

To znači da je On naredio da se stidna mjesta ne dodiruju sa onim što je Allāh za njih zabranio:

[193] *sūra* en-Nūr, 30. i 31. *ājet*.

[194] *sūra* el-Isrā', 36. *ājet*.

وَٱلَّذِينَ هُمۡ لِفُرُوجِهِمۡ حَـٰفِظُونَ

"I oni koji čuvaju svoja stidna mjesta." [195]

I On je rekao:

وَمَا كُنتُمۡ تَسۡتَتِرُونَ أَن يَشۡهَدَ عَلَيۡكُمۡ سَمۡعُكُمۡ وَلَآ أَبۡصَـٰرُكُمۡ وَلَا جُلُودُكُمۡ

"I vi se niste krili zato da ne bi uši vaše i oči vaše i kože vaše protiv vas svjedočile..." [196]

Pa je ovo značenje: koža stidnih mjesta i butine. Pa je to ono što je Allāh naredio stidnim mjestima za one koji ih čuvaju od onoga što im nije dozvoljeno, a to je njihovo djelo.

I On je naredio šakama da se ne smiju pružati prema onome što je Allāh Uzvišeni učinio zabranjenim i da se trebaju pružati prema onome što im je Allāh naredio, od dijeljenja milostinje, održavanja rodbinskih veza, džihāda na Allāhovom putu i čišćenja za namāz, pa je On u pogledu toga rekao:

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ إِذَا قُمۡتُمۡ إِلَى ٱلصَّلَوٰةِ فَٱغۡسِلُواْ وُجُوهَكُمۡ وَأَيۡدِيَكُمۡ

إِلَى ٱلۡمَرَافِقِ

"O vi koji vjerujete, kada ustanete na *namāz*, operite svoja lica i svoje ruke do iza lakata." [197]

---

[195] *sūra* el-Mu'minūn, 5. *ājet*.

[196] *sūra* Fussilet, 22. *ājet*.

[197] *sūra* el-Mā'ide, 6. *ājet*.

– do kraja ājeta. I On je rekao:

فَإِذَا لَقِيتُمُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ فَضَرۡبَ ٱلرِّقَابِ حَتَّىٰٓ إِذَآ أَثۡخَنتُمُوهُمۡ فَشُدُّواْ ٱلۡوَثَاقَ فَإِمَّا مَنَّۢا بَعۡدُ وَإِمَّا فِدَآءً

"Pa kada sretnete one koji ne vjeruju, udarajte ih po vratovima sve dok ih ne ubijete ili ih ranite, a nakon toga: ili milost ili otkup." [198]

Ovo je zato što su udaranje, borba, čuvanje rodbinskih veza i milostinja njihova djela.

I On je naredio (čovjekovim) nogama da on njima ne ide prema onome što je Allāh učinio zabranjenim, rekavši u pogledu toga:

وَلَا تَمۡشِ فِي ٱلۡأَرۡضِ مَرَحًاۖ إِنَّكَ لَن تَخۡرِقَ ٱلۡأَرۡضَ وَلَن تَبۡلُغَ ٱلۡجِبَالَ طُولٗا

"I ne hodi po Zemlji oholo, jer Zemlju ne možeš probiti ni brda u visinu dostići." [199]

I On je naredio licu da ono mora da pada na tle pred Allāhom u toku dana i noći i u vrijeme namāskih vremena, rekavši u pogledu toga:

---

[198] *sūra* Muhammed, 4. *ājet*.

[199] *sūra* el-Isrā', 37. *ājet*.

يَـٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُوا۟ ٱرْكَعُوا۟ وَٱسْجُدُوا۟ وَٱعْبُدُوا۟ رَبَّكُمْ وَٱفْعَلُوا۟ ٱلْخَيْرَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"**O vi koji vjerujete, činite *ruku'* i *sedždu* i činite *'ibādet* svome Gospodaru i činite *hajr*, da biste uspjeli.**" [200]

I On je rekao:

وَأَنَّ ٱلْمَسَـٰجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا۟ مَعَ ٱللَّهِ أَحَدًا

"**A zaista su *mesdžidi* za Allāha, pa ne prizivajte** (ne molite) **uz Allāha nikoga.**" [201]

Ono što se ovdje misli pod "mesdžidi" je sve ono na što potomak Ādemov spušta svoje čelo i drugo mimo toga u svome namāzu.

Tako je ovo ono što je Allāh naredio ovim djelovima tijela. I On je u Svojoj Knjizi čišćenje i namāz nazvao īmānom. A to je bilo kada je Allāh Uzvišeni okrenuo lice Svog poslanika od namāza prema Bejtul-Maqdisu ka Ka'bi. A muslimani su (prethodno) prema Bejtul-Maqdisu klanjali šesnaest mjeseci, pa su rekli: "O Allāhov Poslaniče, šta kažeš za namāze koje smo klanjali prema Bejtul-Maqdisu: kakvo je njihovo stanje i kakvo je naše stanje?" Pa je Allāh Uzvišeni objavio:

وَمَا كَانَ ٱللَّهُ لِيُضِيعَ إِيمَـٰنَكُمْ

[200] *sūra* el-Hadždž, 77. *ājet*.

[201] *sūra* el-Džinn, 18. *ājet*.

"Allāh neće dati da vaš *īmān* propadne." [202]

Tako je namāz nazvan īmānom. Pa ko god sretne Allāha, a čuvao je svoje namāze i svaki njegov organ je ispunio sve što mu je Allāh naredio i zapovijedio – on sreće Allāha sa potpunim īmānom od ehlul-dženneta. A ko god je namjerno ostavio nešto od onoga što mu je Allāh naredio – on sreće Allāha sa nepotpunim īmānom."

Čovjek je rekao: *"Zaista su njegov (tj. īmāna) nedostatak i potpunost poznati, ali odakle dolazi njegovo povećavanje (īmāna)?"* Eš-Šāfi'ī je rekao: *"Allāh – kako je Uzvišen Njegov spomen – je rekao:*

وَإِذَا مَآ أُنزِلَتۡ سُورَةٌ فَمِنۡهُم مَّن يَقُولُ أَيُّكُمۡ زَادَتۡهُ هَٰذِهِۦٓ إِيمَٰنًاۚ فَأَمَّا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ فَزَادَتۡهُمۡ إِيمَٰنًا وَهُمۡ يَسۡتَبۡشِرُونَ

"A kad god se objavi neka *sūra*, oni kažu: "Kome od vas je ova (*sūra*) povećala njegov *īmān*? Što se tiče onih koji vjeruju, njihov *īmān* se povećava i oni se raduju." [203]

I On je rekao:

إِنَّهُمۡ فِتۡيَةٌ ءَامَنُواْ بِرَبِّهِمۡ وَزِدۡنَٰهُمۡ هُدًى

"Zaista su to bili mladi ljudi koji su vjerovali u svoga Gospodara, pa smo im povećali uputu." [204]

[202] *sūra* el-Beqare, 143. *ājet*.

[203] *sūra* et-Tewbe, 124. *ājet*.

[204] *sūra* el-Kehf, 13. *ājet*.

A kada bi sav ovaj īmān bio jedan (tj. nedjeljiv), u njemu ne bi bilo niti porasta niti smanjivanja. Niko ne bi mogao da ima ikakvu superioriornost (prednost) u njemu, svi ljudi bi bili isti i sva prednost bi bila negirana. Međutim, vjernici su uvedeni u džennet zbog savršenog (potpunog) īmāna i vjernici će postići stepene ka superiornosti u džennetu, a sa smanjivanjem u īmānu će ući dublje u vatru."

Eš-Šāfi'ī je rekao: *"Zaista Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, podstiče Svoje robove (na nadmetanje), baš kao što se sa konjima to radi na danu takmičenja: onda oni trče svojim različitim brzinama, pa On stavlja svaku osobu u skladu sa njenim nivoom (stepenom). I On nije oduzeo išta od njihovog prava u tome i On ne da prednost sporijoj osobi nad bržom, niti drugostepenom nad prvostepenim. I zbog ovoga postoji nadmoćnost (odlika) od početka ovog ummeta pa do njegovog kraja. A kada to ne bi bilo tako – da onaj koji je brži u īmānu pretekne onoga koji je sporiji nego on – zadnji dio ovog ummeta bi pretekao njegov prvi dio."* [205]

D) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *ASHĀBĀ*

1. Prenio je el-Bejheqī da je eš-Šāfi'ī rekao: *"Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, je pohvalio ashābe Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, u Qur'ānu, Tewrātu i Indžīlu i On ih je spomenuo na jeziku Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem, hvalom koju niko nakon njih nije primio. Pa neka im se Allāh smiluje i neka im dā dobre vijesti onoga što im je dato, od dalekog dostizanja uzvišenih pozicija, mjesta istino-*

[205] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/387.-393.

ljubivih, šehīdā i dobrih. Jer, oni su nam prenijeli sunnet Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, i bili svjedoci dok mu se Objava spuštala. Tako su oni znali šta je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, spomenuo općenito, specifično (pojedinačno), odlučno i radi instrukcija (poduke). Oni su znali od njegovog sunneta sve ono što mi znamo i sve ono o čemu mi ne znamo i oni su iznad nas u svakoj vrsti znanja, idžtihāda, bogobojaznosti i intelekta. Njihova mišljenja su više hvale vrijedna i bolja za nas nego mišljenja koja imamo od sebe samih, a Allāh najbolje zna." [206]

2. El-Bejheqī je prenio da je er-Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže: "Po prednosti (su): Ebū Bekr, 'Umer, 'Uthmān i 'Alī."* [207]

3. A el-Bejheqī prenosi da je Muhammed ibn Abdullāh ibn 'AbdulHakem [208] rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže: "Najbolji od ljudi nakon Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, je Ebū Bekr, onda 'Umer, onda 'Uthmān, a onda 'Alī, Allāh bio zadovoljan svima njima."* [209]

---

[206] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/442.

[207] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/423.

[208] On je Muhammed ibn 'Abdullāh ibn 'AbdulHakem el-Misri, Ebū 'Abdullāh. Eš-Širāzī je o njemu rekao: *"Prijatelj eš-Šāfi'ija, uzeo je fiqh od njega. A za vrijeme fitne (tj. fitna stvorenosti Qur'āna) on je odveden Ibn Ebī Du'ādu i nije odgovorio na način na koji je on želio da odgovori i vraćen je u Misr. Umro je 272. hidžretske godine."* (*Tabeqātul-Fuqahā"*, 99. str., a vidi njegovu biografiju u *"Tabeqātuš-Šāfi'ijje"* od Ibn Hidājetullāha, kao i *"Šadharātudh-Dheheb"*, 2/154.

[209] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 1/433.

4. A el-Harawī je prenio da je Jūsuf ibn Jahjā el-Buwejtī rekao: *"Pitao sam eš-Šāfi'ija da li mogu da klanjam iza rāfidije, pa mi je on rekao: "Ne klanjaj iza rāfidije, niti iza qaderije, niti iza murdžije." Rekao sam: "Opiši mi ih", pa mi je on rekao: "Onaj koji kaže da je īmān (jedino) govor ili riječ – on je murdžija. Ko god kaže da Ebū Bekr i 'Umer nisu dva imāma – on je rāfidija. A ko god određuje Volju za sebe – on je qaderija."* [210]

E) NJEGOVO ZABRANJIVANJE PREPIRANJA I *KELĀMA* U VJERI

1. A el-Harawī prenosi da je er-Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže: "Ako bi čovjek savjetovao drugoga svojim knjigama znanja, a među njima su i knjige koje sadrže kelām, onda nikakav savjet nije sadržan u tome, jer kelām nije od znanja."* [211]

2. A el-Harawī prenosi da je Hasan ez-Za'farānī rekao: *"Čuo sam eš-Šāfi'ija da kaže: "Nisam raspravljao ni sa kim, koristeći kelām, osim (samo) jednom, a tražim od Allāha oprosta za to."* [212]

3. A el-Harawī prenosi da je er-Rebī' ibn Sulejmān rekao: *"Eš-Šāfi'ī je rekao: "Da sam želio, mogao sam napisati obimnu knjigu protiv svakog protivnika. Međutim, kelām nije*

---

[210] *"Dhammul-Kelām"*, a spomenuo ga je edh-Dhehebī u *"Es-Sijer..."*, 10/31.

[211] *"Dhammul-Kelām", a spomenuo ga je edh-Dhehebī u "Es-Sijer..."*, 10/30.

[212] *"Dhammul-Kelām"*, a spomenuo ga je edh-Dhehebī u *"Es-Sijer..."*, 10/30.

od moje prirode i ne bih volio da se išta od toga pripiše meni." [213]

4. Ibn Betta prenosi da je Ebū Thewr rekao: *"Eš-Šāfi'ī mi je rekao: "Nisam vidio nikoga ko je prihvatio išta od kelāma i uspio."* [214]

5. A el-Harawī prenosi da je Jūnus el-Misrī rekao: *"Eš-Šāfi'ī je rekao: "Bolje je čovjeku da potroši čitav svoj život čineći sve ono što je Allāh zabranio – osim širka Allāhu – prije nego trošenje čitavog svog života umiješan u kelām."* [215]

Tako su ovo izjave *imāma* eš-Šāfi'ija, *rahimehullāh*, o pitanjima *usulud-dīna* i njegov stav u pogledu *'ilmul-kelāma*. [216]

---

[213] *"Dhammul-Kelām"*.

[214] *"El-Ibāne el-Kubrā"*, 535. i 536. str.

[215] *"Menāqibuš-Šāfi'ī"*, 182. str. od Ibn Ebī Hātima.

[216] Što se tiče *kelāma* (retorike ili besposlenog govora) ili *'ilmul-kelāma* (znanja retorike, filozofije) nalazimo da je ovo zabranjeno u islāmu i da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekao: **"Allāh je spustio Qur'ān na sedam harfova** (*načina učenja*)**, a argumentacija o Qur'ānu je nevjerstvo. Šta god znate od njega – djelujte po tome, a o čemu god ne znate – vratite ga Onome Koji zna o tome."** *Sahīh*, zabilježili su ga Ebū Dāwūd, br. 4603, el-Hākim, 2/223, Ibn Hibbān, 1/232 i Ahmed, 2/258. *Sahīhom* ga je proglasio el-Albānī u *"Es-Silsiletu Ahādīthus-Sahīha"*, br. 1522.
Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, je izašao ka svojim *ashābima* kada su se oni raspravljali o el-qaderu, pa je njegovo lice pocrvenilo u srdžbi i rekao je: ***"Je li to ono što vam je naređeno, je li to ono zbog čega ste stvoreni?! Vi koristite djelove Qur'āna protiv drugih djelova. To je razlog zbog čega su narodi prije vas uništeni."*** A u predaji Muslima: ***"Zaista oni prije vas su uništeni samo zbog njihovog razilaženja o njihovim Knjigama."*** Zabilježio ga je Muslim, br. 2666 i *"El-Medžme'a"*, 1/156 od Enesa ibn Mālika, *radijallāhu 'anhu*.

Prenosi se da je 'Abdullāhu ibn 'Umeru, *radijallāhu 'anhumā*, rečeno: *''Mnogi ljudi su preselili prije nas učeći Qur'ān, ali gubeći (traćeći) znanje.''* Zabilježili su ga Muslim, br. 9 i et-Tirmidhī, br. 2610.

Vjerovanje *imāma* AHMED IBN HANBELA

(umro 241. *hidžretske*)

A) NJEGOVE IZJAVE U POGLEDU *TEWHĪDA*

1. U knjizi *"Tabeqātul-Hanābile"* stoji da je *imām* Ahmed bio upitan o *tewekkulu*, pa je rekao: *"To je da prekineš strast ili želju sa svim onim za čim stvorenja žude."* [217]

2. A u knjizi *"Kitābul-Mihne"* od Hanbela stoji da je *imām* Ahmed rekao: *"Allāh je uvijek bio Onaj Koji govori, a Qur'ān je Govor Allāha, Slavljenog i Uzvišenog, i nije stvoren ni na koji način. Allāh ne treba biti opisan ničime mimo onoga čime je On, Slavljeni i Uzvišeni, opisao Sebe."* [218]

3. Ibn Ebī Ja'lā je prenio da je Ebū Bekr el-Merwezī rekao: *"Pitao sam Ahmeda ibn Hanbela o hadīthima koji su odbačeni od strane džehmija u pogledu svojstava ru'je* [219] *i*

---

[217] *"Tabeqātul-Hanābile"*, 1/416.

[218] *"Kitābul-Mihne"*, 68. str.

[219] *Ru'ja* se odnosi na vjerničko viđenje Allāha.
Džerīr ibn 'Abdullāh, *radijallāhu 'anhu*, je rekao: *"Sjedili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallāhu 'alejhi we sellem, kada je gledao u pun Mjesec noću, pa je rekao:* **"Zaista ćete vidjeti svog Gospodara kao što vidite ovaj Mjesec; neće vam biti onemogućeno gledanje u Njega."** Zabilježili su ga el-Buhārī, 1/105, Muslim, 1/439, Ebū Dāwūd, br. 4729, et-Tirmidhī, br. 2551, en-Nesā'ī u *"El-Kubrā"*, 2/427 i Ibn Mādže, br. 177, putem Qajsa ibn Ebī Hāzima, od Džerīra.
Od Suhejba ibn Sināna en-Nemrija, *radijallāhu 'anhu*, od Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, koji je rekao: **"Kada stanovnici dženneta uđu u džennet, Allah, Slavljeni i Uzvišeni, će reći: "Da li želite da vam povećam u nečemu?"** ***Pa će oni reći: "Zar nisi osvijetlio naša lica? Zar nas nisi uveo u džennet i podario nam spas od vatre?" Pa će veo biti podignut i neće biti ništa voljenije (draže) njima nego li što je prilika da gledaju u svog Gospodara, Slavljenog i Uzvišenog."*** Zabilježili su ga Muslim, 1/163, et-Tirmidhī, 2552, en-Nesā'ī u *"El-Kubrā"*, 4/198 i Ibn Mādže, br. 187, putem 'AbdurRahmāna ibn Ebī Ja'lā od Suhejba.

uzdizanja i priče o 'Aršu, pa ih je on proglasio sahīhom (autentičnim) i rekao: "Ummet ih je (predaje o tome) primio sa prihvatanjem. Zato ih prenesi kao što su i došle." [220]

4. 'Abdullāh ibn Ahmed je u *"Kitābus-Sunne"* rekao da je Ahmed rekao: *"Ko god tvrdi da Allāh ne govori – on je nevjernik. Zaista, mi prenosimo ove hadīthe onako kako su došli."* [221]

5. A el Lālikā'ī od Hanbela [222] prenosi da je on pitao *imāma* Ahmeda o *ru'ji*, pa mu je ovaj odgovorio: *"To su vjerodostojni hadīthi, mi vjerujemo u njih i potvrđujemo ih. I mi vjerujemo u sve što je prenešeno od Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, sa dobrim lancima prenosilaca predaje."* [223]

Od Ebū Se'īda el-Hudrija koji je rekao: *"Rekli smo: "Allahov Poslaniče, hoćemo li vidjeti našeg Gospodara na Sudnjem danu?" On je rekao:* ***"Da li ste spriječeni od gledanja u Sunce ili Mjesec na nebu bez oblaka?"*** *Rekli smo: "Ne." On je rekao:* ***"Onda zaista neće vam biti onemogućeno gledanje u svog Gospodara toga dana, baš kao što ste u stanju da vidite ova dva."*** Zabilježili su ga el-Buhārī, 4/285 i Muslim, 1/167, putem 'Atā' ibn Jesāra od Ebī Se'īda.

[220] *"Tabeqātul-Hanābile"*, 1/56.

[221] *"Es-Sunne"*, 71. str. od 'Abdullāha ibn Ahmeda ibn Hanbela.

[222] On je Hanbel ibn Ishāq ibn Hanbel ibn Hilāl ibn Esed, Ebū 'Alī eš-Šejbānī, brat od amidže Ahmeda ibn Hanbela. Hatīb je rekao o njemu: *"Thiqah (pouzdan), umro je 273. hidžretske godine."* (*"Tārīhul-Bagdād"*, 8/286-287. Vidi njegovu biografiju u *"Tabeqātul-Hanābile"*, 1/143).

[223] *"Šerh Usulil-I'tiqād Ehlus-Sunneh wel-Džemā'ah"*, 2/507.

6. A Ibnul-Džewzī u djelu *"El-Menāqib"* spominje knjigu koju je Ahmed ibn Hanbel pisao Museddedu, [224] u kojoj je pisalo: *"Oni opisuju Allāha onime čime je Sebe opisao i oni negiraju Allāhu ono što je On sebi negirao..."* [225]

7. U knjizi *"Er-Redd 'alel-Džehmijje"* od *imāma* Ahmeda stoji da je on rekao: *"A Džehm ibn Safwān je tvrdio da ko god opisuje Allāha nečim čime je On sebe opisao u Svojoj Knjizi ili nečim što je prenešeno od Njegovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem (da je on) nevjernik i da je on od mušebbihā."* [226]

8. A Ibn Tejmijje u djelu *"Ed-Derr'..."* spominje da je *imām* Ahmed rekao: *"Mi vjerujemo da je Allāh iznad Svog 'Arša, međutim kako On želi, bez limita niti svojstva koje onaj koji ga opisuje može shvatiti, niti limita (granice) koju onaj koji opisuje može smjestiti. Tako su svojstva Allāha od Njega i za Njega, a On je kao što je opisao sām Sebe, On ne može biti obuhvaćen (viđenjem) očima."* [227]

9. A Ibn Ebī Ja'lā spominje da je imām Ahmed rekao: *"Ko god tvrdi da Allāh neće biti viđen na Sudnjem danu – on je nevjernik koji je porekao Qur'ān."* [228]

---

[224] On je Musedded ibn Misrahad ibn Mursebil el-Asdi el-Basrī. Edh-Dhehebī je o njemu rekao: *"Imām, hafidh, dokaz, umro je 228. hidžretske godine."* (*"Sijer A'lāmin-Nubelā"*, 10/591, a vidi njegovu biografiju u *"Tahdhībut-Tahdhīb"*, 10/107).

[225] *"Menāqibul-imām Ahmed"*, 221. str.

[226] *"Er-Redd 'alel-Džehmijje"*, 104. str.

[227] *"Derr'ut-Te'āridul-'Aql wen-Naql"*, 2/30.

[228] *"Tabeqātul-Hanābile"*, 1/59 i 145.

10. A Ibn Ebī Ja'lā je spomenuo da je 'Abdullāh ibn Ahmed rekao: *"Pitao sam svoga oca o ljudima koji kažu da Allāh, kada je govorio Mūsā'u,* [229] *nije govorio glasom", pa je moj otac rekao: "Allāh je govorio glasom, a mi prenosimo te hadīthe kako su došli."* [230]

11. A el-Lālikā'ī prenosi da je Ibn Mālik el-'Attār rekao: *"Čuo sam Ahmeda ibn Hanbela da kaže "Qur'ān je Allāhov Govor! Nije stvoren i ne popuštajte u govoru da on nije stvo-*

[229] *Imām* Ebu Bekr el-Marrūdī, prijatelj *imāma* Ahmeda je rekao: *"Čuo sam da je Ebū 'Abdullāhu (tj. imāmu Ahmedu) spomenuto da je 'AbdulWehhāb rekao: "Ko god tvrdi da je Allāh govorio Mūsā'u bez glasa – on je džehmijja, Allāhov neprijatelj i neprijatelj islama", pa je Ebū 'Abdullāh rekao: "Kako je samo divno ono što je on rekao, Allāh mu oprostio." Zabilježio ga je el-Hallāl od el-Marrūdija.* (*"Derr'ut-Te'ārud..."*, 2/37, 39).
'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Rekao sam svome ocu: "Postoje oni koji kažu da Allāh nije govorio Mūsā'u glasom.", pa je on rekao: "To su heretičke džehmijje. Oni samo koriste ta'tīl (poricanje)", pa je spomenuo predaje koje se suprotstavljaju njihovoj izjavi."* (*"Medžmu'ul-Fetāwā"*, 12/368).
'Abdullāh ibn Enīs je rekao: *"Čuo sam Allāhovog Poslanika da kaže:* ***"Allāh će sakupiti robove*** *(tj. ljude)* ***gole, bose i goloruke."*** *Rekli smo: "A šta znači goloruke?" On je rekao:* ***"Neće imati ništa sa sobom. Biće pozvani glasom koji će čuti izdaleka*** *– mislim da je rekao –* ***baš kao što bi ga čuli izbliza: "Ja sam Gospodar! Ja sam vrhovni sudija!"*** *"* Hadīth je hasen, zabilježio ga je *imām* Ahmed (3/495).
Imām muhaddithā Muhammed ibn Ismā'īl el-Buhārī je rekao: *"Stoga Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, poziva glasom koji se čuje iz daleka onako kako bi se čuo izbliza. Zato se ovo ne mijenja za Allāha – kako je moćan Njegov spomen – a u ovome je dokaz da Allāhov glas ne sliči glasu stvorenja, jer se glas Allāha, kako je uzvišen Njegov spomen, čuje iz daljine baš kao što se čuje iz blizine."* (*"Halq Ef'āl el-'Ibād"*, 149. str.).

[230] *"Tabeqātul-Hanābile"*, 1/185.

ren. Jer Allāhov Govor je od Njega, a ništa što je od Njega nije stvoreno." [231]

---

[231] *"Šerh Usūlil-I'tiqād Ehlus-Sunne wel-Džemā'at"*, 1/157.

Ahmed ibn Se'īd ed-Dārimī je rekao: *"Rekao sam Ahmedu ibn Hanbelu: "Reći ću ti izjavu, a ako se ne slažeš sa ičim iz nje, onda to i reci". Rekao sam mu: "Mi kažemo da je Qur'ān, od svoga početka do kraja, Allāhov Govor, ništa od njega nije stvoreno. Ko god tvrdi da je nešto od njega stvoreno – on je nevjernik", pa se on nije suprotstavio ičemu od toga i bio je zadovoljan time."* Predaju je zabilježio Ibn Ebī Hātim, kako stoji u *"Tabeqātul-Hanābile"* (1/46).

Imām Ahmed je rekao: *"Qur'ān je Allāhov govor u svim situacijama; on nije stvoren."* Predaju je zabilježio Ibn Hānī' u djelu *"El-Mesa'd"* (2/158).

Ishāq ibn Rahawejh je rekao: *"Među učenjacima nema razilaženja o tome da je Qur'ān Allāhov Govor i da nije stvoren. Kako nešto što dolazi od našeg Gospodara, Slavljenog i Uzvišenog, može biti stvoreno?"* Predaju je zabilježio Ibn Ebī Hātim, kako stoji u djelu *"El-'Uluww"* (132. str.) od edh-Dhehebija.

Muhammed ibn Eslem et-Tūsī je rekao: *"Qur'ān je Allāhov Govor, nije stvoren, bez obzira gdje je čitan ili kako god je napisan, on ne postaje iskrivljen, izvitoperen niti promjenjen."* Zabilježio ga Ibn Ebī Hātim, kako stoji u djelu *"El-'Uluww"* (140. str.).

Što se tiče njegove izjave: *"I da on ne emanira (proističe) od Dhāta (esencije) Allāha Savršenog", imām* Ahmed ibn Hanbel je rekao: *"Sreo sam ljude, učenjake i pravnike Mekke i Medīne, Kūfe i Basre, Šāma, eth-Thugura i Hurasana, pa sam vidio da su na sunnetu i na džemā'atu. Pitao sam ih o tome (tj. o Qur'ānu), pa su svi oni rekli da je Qur'ān Allāhov Govor, nije stvoren, od Njega je potekao i Njemu će se vratiti."* (*"Ihtisāsul-Qur'ān"*, br. 9) od el-Marrūdija, od Ahmeda.

I on je rekao: *"Allāh neće prestati biti poznavalac i govornik. Mi obožavamo Allāha po Njegovim svojstvima koja nisu ograničena niti poznata, izuzev onime čime je On sebe opisao. I mi vraćamo Qur'ān Onome Koji je znan o njemu, Allāhu, Slavljenom i Uzvišenom. Stoga je On znan o njemu, od Njega je proistekao i Njemu će se vratiti."* (*"El-Mihne"*, 45. str.) od Hanbela.

Ebū Dža'fer Ahmed ibn Sinān je rekao: *"Ovaj Qur'ān je Qur'ān koji je Allāh objavio preko Džibrīla na jeziku Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem, bez*

iskrivljavanja i izvitoperivanja: **"Bātil** (laž) **mu ne može prići ni sa prednje, ni sa zadnje strane; on je Objava od Mudrog i Hvale Dostojnog."** (*sūra* Fussilet, 42. *ājet*). *I Allāh je, Slavljeni i Uzvišeni, rekao:* **"Kada bi se svi ljudi i džinni ujedinili u cilju da donesu nešto slično ovom Qur'ānu – ne bi to bili u stanju, makar pomagali jedni drugima."** (*sūra* el-Isrā', 88. *ājet*). *Pa ako bi se čovjek zavjetovao da ne govori u toku jednog dana, a onda učio Qur'ān ili klanjao i učio Qur'ān – on (time) ne bi prekršio svoju zakletvu. Qur'ān je Allāhov govor, od Njega je proistekao i Njemu će se vratiti. Ništa od Allāha nije stvoreno: niti Njegova svojstva ni imena, niti Njegovo znanje nije stvoreno."* (*"Ihtisāsul-Qur'ān"*, br. 16).

'Amr ibn Dīnār je rekao: *"Znao sam ashābe Allahovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem. Ko god je bio od njih unazad sedamdeset godina govorio je: "Allah je Stvoritelj, a sve mimo Njega je stvorenje. Ali je Qur'ān Allahov Govor, od Njega je došao i Njemu će se vratiti."* (*"Ihtisāsul-Qur'ān"*, br. 6).

Sufjān et-Thewrī je rekao: *"Qur'ān je Allahov Govor, nije stvoren. Proistekao je od Njega i Njemu će se vratiti, a ko god kaže drugo mimo ovoga – on je nevjernik."*

Čovjek je upitao Sufjāna ibn Ujejnu o Qur'ānu: *"O Ebū 'Abdullāh, šta kažeš o Qur'ānu?"*, pa je on rekao: *"On je Allāhov Govor, od Njega je došao i Njemu će se vratiti."*

Ebū Bekr ibn 'Ajjaš je rekao: *"Qur'ān je Allāhov Govor, Džibrīl, koji je njemu podučen, podučio je Muhammeda, sallallāhu 'alejhi we sellem. Od Allāha je proistekao i Njemu će se vratiti."*

Šejhul-islām Ibn Tejmijje je rekao: *"A izjava selefā: "...od Njega je proistekao..." ne znači da je on (Qur'ān) odvojen od Njegovog (Allāhovog) Dhāta (esencije, bića), da je uzeo boravak u nečemu drugom mimo Njega, i da je stoga Govor stvoren. Naprotiv, nijedno od Njegovih svojstava se nije odvojilo od Njega ili promijenilo mjesto ka nečemu drugom mimo Njega. Pa kako je moguće da se od Allāhovog Dhāta odvoji Njegov Govor ili neko drugo svojstvo?"* (*"Medžmū'ul-Fetāwā"*, 12/274, 517 i 518, 550).

B) NJEGOVE IZJAVE U POGLEDU *QADERA*

1. Ibnul-Džewzī je u djelu *"El-Menāqib"* spomenuo da je Ahmed ibn Hanbel pisao Museddedu: *"I da vjeruješ u qader; da je njegovo dobro i njegovo zlo, njegova slast i njegova gorčina (da je) od Allāha."* [232]

2. A el-Hallāl prenosi da je Ebū Bekr el-Merwezī rekao: *"Ebū 'Abdullāh je bio upitan, pa je rekao: "Dobro i zlo su predodređeni robovima." Rečeno mu je: "Allāh je stvorio i dobro i zlo?" On je rekao: "Da, Allāh je to predodredio."* [233]

On je također rekao: *"A od onoga čemu se Ahmed suprotstavio je bila izjava džehmijja koji su tvrdili da se Qur'ān ne nalazi niti u prsima niti u knjigama."* (*"Medžmū'ul-Fetāwā"*, 12/388).

Ibn 'Abbās, *radijallāhu 'anhumā*, je rekao: *"Dok je Džibrīl sjedio sa Allāhovim Poslanikom, sallallāhu 'alejhi we sellem, čuo je čudan zvuk odozgo, pa je podigao svoju glavu i rekao: "Ovo su vrata nebesā koja su otvorena danas; nikada nisu bila otvorena prije ovoga dana." Pa mu se melek spustio, a on (Džibrīl) je rekao: "Ovo je melek koji se spustio na Zemlju; nikada se nije spustio prije ovoga dana." Potom ga je on pozvao i rekao: "Dajem ti radosne vijesti o dva svjetla koja sam došao da ti dam; ona nisu bila data nikome prije tebe: El-Fātiha i zadnji ājet (sūre) el-Beqare. Nećeš proučiti (nijedan) harf iz njih, a da ti neće biti dato."* Zabilježili su ga je Muslim, broj 806, en-Nesā'ī, 2/198, el-Hākim, 1/55 i 559 i Ibn Hibbān, broj 766.

'Abdullāh ibn Mes'ūd je rekao: *"Učite Qur'ān, jer se zaista za svaki harf iz njega zarađuje deset nagrada, a iskupljuje deset grijeha. Ne kažem da je "elif-lām-mīm" deset, već kažem da je "elif" deset, da je "lām" deset i da je "mīm" deset."* Zabilježio ga je Ibn Ebī Šejbe, 10/461.

[232] *"Menāqibul-imām Ahmed"*, 169, 172 str.

[233] *"Es-Sunne"*, br. 85, od Ebū Bekra el-Hallāla

3. A u knjizi *"Es-Sunne" imāma* Ahmeda stoji da je on rekao: *"A qader – njegovo dobro i njegovo zlo, njegova malo i njegova obilnost, njegovo vidljivo i skriveno, njegova slast i njegova gorčina, njegovo voljeno i njegovo omraženo, njegova nagrada i njegova kazna, njegov početak i njegov kraj – je od predodređenja Allāhovog. I niko od njih ne može da prekorači niti da prevaziđe volju Allāha Slavljenog i Uzvišenog, niti Njegovo predodređenje."* [234]

4. A el-Hallāl prenosi od Muhammeda ibn Ebī Hārūna da je Ebul-Hārith rekao: *"Čuo sam Ebū 'Abdullāha da kaže: "Tako je Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, predodredio pokornost i nepokornost i On je predodredio dobro i zlo, pa ko god je zapisan kao srećan – onda je on srećan, a ko god je zapisan kao jadan i nesrećan – onda je on nesrećan."* [235]

5. 'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Čuo sam svog oca da ga je 'Alī ibn Džehm upitao o onome koji govori o el-qaderu: da li je on nevjernik? On je rekao: "Ako on poriče Znanje kada on kaže da Allāh ne zna dok stvorenja ne znaju, onda je poznato da je on negirao Allāhovo Znanje, pa je onda on nevjernik."* [236]

6. 'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Pitao sam svog oca drugi put o obavljanju namāza za qaderijom, pa je on rekao:*

---

[234] *"Es-Sunne"*, 68. str.

[235] *"Es-Sunne"*, br. 85.

[236] *"Es-Sunne"*, 119. str. od 'Abdullāha ibn Ahmeda.

"Ako se on raspravlja i poziva u to – onda ne obavljaj namāz za njim." [237]

C) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *ĪMĀNA*

1. Ibn Ebī Ja'lā spominje da je Ahmed rekao: *"Od najboljih (najljepših) kvaliteta īmāna je da voliš u ime Allāha i da mrziš u ime Allāha."* [238]

2. A Ibnul-Džewzī spominje da je *imām* Ahmed rekao: *"Īmān raste i opada, kao što je došlo u predaji: "**Najkompletniji** (najpotpuniji) **od vjernika u īmānu je najbolji od njih u ahlāqu** (karakteru)."* [239] *"* [240]

3. A el-Hallāl prenosi da je Sulejmān ibn Eš'ath [241] rekao: *"Ebu 'Abdullāh je rekao: "Namāz, zekāt, hadždž i dobročinstvo su od īmāna, a nepokornost smanjuje īmān."* [242]

---

[237] *"Es-Sunne"*, 1/384.

[238] *"Tabeqātul-Hanābile"*, 2/275.

[239] Zabilježili su ga Ahmed u *"Musnedu"*, 2/250, Ebū Dāwūd, 5/60 i et-Tirmidhī, 3/457 od Ebū Seleme, od Ebū Hurejre, a et-Tirmidhī o njemu kaže: *"Ovaj hadīth je hasenus-sahīh."*

[240] *"Menāqibul-imām Ahmed"*, 153, 168, 173. str.

[241] On je Ebū Dāwūd Sulejmān ibn Eš'ath ibn Ishāq es-Sidždžistānī, osoba (sljedbenik) sunneta. *Imām* edh-Dhehebī je o njemu rekao: *"Imām, čvrst, vođa hāfidhā, umro je 275. hidžretske godine."* (*"Tedhkiretul-Huffādh"*, 2/59, a vidi njegovu biografiju u *"Tārīhul-Bagdād"*, 9/55).

[242] *"Es-Sunne"*, br. 96. od el-Hallāla.

4. 'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Pitao sam svog oca o čovjeku koji kaže da je īmān riječ i djelo, da on raste i opada. Međutim, on nije napravio izuzetak." On je rekao: "Dokaz u pogledu pravljenja izuzetka su riječi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, stanovnicima qaburova: "**Inšā'Allāh** (ako Allāh želi)**, mi ćemo se s vama sresti...**"* [243] " [244]

5. 'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Čuo sam svog oca, Allāh mu se smilovao, da je bio pitan o irdžā'u, pa je rekao: "Mi kažemo: Īmān je riječ i djelo; on raste i opada. A ako osoba počini blud i pije opojna pića, njegov īmān opada."* [245]

D) NJEGOVE IZJAVE U VEZI *ASHĀBĀ*

1. U knjizi *"Es-Sunne"* od *imāma* Ahmeda stoji sljedeće: *"A od sunneta je spominjati dobre osobine ashābā Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, svih njih zajedno i ustezati (uzdržavati) se od spominjanja njihovih loših osobina i o razilaženju koje se desilo između njih. Tako, ko god govori loše o ashābima Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem, ili o jednome od nih – on je novotar, rāfidija, odvratna, oboljela, mentalno zaostala osoba. Allāh neće primiti časnost niti otkup od njega. Naprotiv, voljeti njih je sunnet, doviti za njih približava čovjeka Allāhu, slijeđenje njih je put i uzimanje njihovih predaja je plemenitost. Ashābi Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we sellem – nakon četiri halīfe – su najbolji*

---

[243] Zabilježio ga je Muslim, 2/669, preko 'Atā'a od 'Ā'iše.

[244] *"Es-Sunne"*, 1/307, 308, od 'Abdullāha ibn Ahmeda ibn Hanbela.

[245] *"Es-Sunne"*, 1/307, od 'Abdullāha ibn Ahmeda ibn Hanbela.

od ljudī i nikome nije dozvoljeno spominjati ništa od njihovih loših osobina niti optuživati ikoga od njih mahanom, nedostatkom ili manjkavošću. Stoga ko god to radi, uistinu je vladaru obaveza da ga zarobi i kazni i on ne smije da mu oprosti." [246]

2. A Ibnul-Džewzī spominje pismo Ahmeda upućeno Museddedu u kome je pisalo: *"Svjedočiti da su desetorica u džennetu: Ebū Bekr, 'Ūmer, 'Ūthmān, 'Alī, Talhā, ez-Zubejr, Sa'd, Se'īd, 'AbdurRahmān ibn 'Āwf i Ebū 'Ubejde ibnul-Džerrāh. I za koga god je Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, posvjedočio – mi svjedočimo da je on u džennetu."* [247]

3. 'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Pitao sam svog oca o imāmima, pa je on rekao: "Ebū Bekr, potom 'Ūmer, zatim 'Ūthmān, a onda 'Alī."* [248]

4. 'Abdullāh ibn Ahmed je rekao: *"Pitao sam svog oca o ljudima koji kažu da 'Alī nije bio halīfa, pa je on rekao: "To je odbačena, zla izjava."* [249]

5. A Ibnul-Džewzī spominje da je Ahmed rekao: *"Ko god 'Aliji ne potvrđuje hilāfet – on je zabluđeniji nego magarac njegove porodice."* [250]

---

[246] *"Kitābus-Sunne"*, 77, 78. str. od *imāma* Ahmeda.

[247] *"Menāqibul-imām Ahmed"*, 170. str. od Ibnul-Džewzija.

[248] *"Es-Sunne"*, 235. str.

[249] *"Es-Sunne"*, 235. str.

[250] *"Menāqibul-imām Ahmed"*, 163. str.

6. A Ibn Ebī Ja'lā spominje da je Ahmed rekao: *"Ko god 'Aliju ibn Ebī Tāliba me spominje četvrtim u hilāfetu – ne govoriti sa njim i ne ženiti ga."* [251]

E) NJEGOVA ZABRANA *KELĀMA* I RASPRAVE (RAZILAŽENJA) U VJERI

1. Ibn Bettah prenosi da je Ebū Bekr el-Merwezī rekao: *"Čuo sam Ebū Abdullāha da kaže: "Ko god se predao kelāmu neće uspjeti. Ko god se preda kelāmu neće biti čist od toga da postane džehmija."* [252]

2. A Ibn 'AbdulBerr spominje u *"El-Džāmi' Bejānil-'Ilmi we Fadlih"* da je Ahmed rekao: *"Zaista osoba kelāma nikada neće uspjeti. I nikada nećete vidjeti nikoga ko gleda u kelām, a da nema nereda u svome srcu."* [253]

3. A el-Harawī prenosi da je 'Abdullāh ibn Ahmed ibn Hanbela rekao: *"Moj otac je pisao 'Ubejdullāhu ibn Jahjā'u ibn Khāqānu:* [254] *"Ja nisam osoba kelāma, niti sam stava kelāma ni u čemu od toga, izuzev onoga što se nalazi u Allāhovoj Knjizi i u hadīthima Allāhovog Poslanika, sallallāhu 'alejhi we*

---

[251] *"Tabeqātul-Hanābile"*, 1/45.

[252] *"El-Ibāne"*, 2/538.

[253] *"Džāmi' Bejānil-'Ilmi we Fadlih"*, 2/95.

[254] On je Ebūl-Hasan 'Ubejdullāh ibn Jahjā ibn Hāqān et-Turkī el-Bagdādī. Ibn Ebī Jahjā je o njemu rekao: *"On je citirao našeg imāma, a od toga je da je rekao: "Čuo sam Ahmeda da kaže: "Sebi sam zabranio i porekao pomoć vladara, a to nije nedozvoljeno."* Umro je 263. hidžretske godine." *"Sijer A'lāmin-Nubelā"*, 9/13. *"Tabakatul hanabile"*, 1/204.

sellem. A što se tiče drugoga mimo toga, onda govor o tome nije hvale vrijedan (pohvalan)." [255]

4. Ibnul-Dževzī prenosi da je Mūsā ibn 'Abdullāh et-Tartūsī rekao: *"Čuo sam Ahmeda ibn Hanbela da kaže: "Ne sjedite sa ljudima kelāma, čak i ako oni brane sunnet."* [256]

5. A Ibn Bettah prenosi da je Ebul-Hārith es-Sijāg rekao: *"Ko god voli kelām on neće izaći iz njegovog srca i vi nećete vidjeti osobu kelāma da je uspješna."* [257]

6. Ibn Bettah prenosi da je 'Ubejdullāh ibn Hanbel rekao: *"Moj otac me je obavijestio rekavši: "Čuo sam Ebū Abdullāha da kaže: "Držite se čvrsto sunneta i hadītha i Allāh će vas okoristiti time. I čuvajte se rasprava, razilaženja i raspravljanja, jer osoba koja voli kelām neće uspjeti. A ko god izmisli novi kelām, njegova stvar se neće završiti ni u čemu drugom izuzev novotariji, jer kelām ne zove u dobro. I ja ne volim kelām niti raspravu niti prepiranje (argumentaciju). Zato se čvrsto držite za sunnet, ethar (predaje) i fiqh koji će vam koristiti. A napustite raspravljanje i kelām ljudi od zablude i raspravljanja. Mi znamo ljude koji nisu znali ovo i oni su se udaljavali od ehlul- kelāma. A krajnji rezultat kelāma nije dobro. Mi tražimo utočište kod Allāha i čuvamo se fitne i molimo Allāha da učini da budemo sigurni od svake vrste propasti."* [258]

---

[255] *"Dhammul-Kelām".*

[256] *"Menāqibul-imām Ahmed"*, 205. str.

[257] *"El-Ibāne"*, 2/539, od Ibn Bettah.

[258] *"El-Ibāne"*, 2/539, od Ibn Bettah.

7. A Ibn Bettah u djelu *"El-Ibāne"* spominje da je Ahmed rekao: *"Ako vidite čovjeka da voli kelām, upozoravajte na njega."* [259]

Tako su ovo njegove, *Allāh mu se smilovao*, izjave u pogledu pitanja koja se tiču *usūlud-dīna* i njegov stav u pogledu *'ilmul-kelāma*.

[259] "*El-Ibāne*", 2/540, od Ibn Bettah.

DOSADAŠNJA IZDANJA *"KELIMETUL-HAQQ"*:

- **Dokazi za obaveznost pokrivanja lica** *(Ebū Ahmed)*
- **Dokazi da je *isbāl harām*** *(Ebū Ahmed)*
- **Kritika demokratije i ilustracija njene stvarnosti** *('AbdulQādir bin 'Abdul'Azīz)*
- **Bolest *irdžā'a*** *(grupa autora)*
- **Šta čini *"Lā ilāhe illAllāh"*, a šta ga poništava?** *(Hamid 'Alī Khān)*
- **Kome se to priviđaju *tekfīrovci* u Sandžaku i Bosni?** (''*Proglas o tekfīru*'' i odgovori na njega) *(Kelimetul-Haqq)*
- **Zalutale sekte *sūfijā* i *ši'ījā*** *(Kelimetul-Haqq)*
- **Isukana sablja na psovača Allāha, vjere i Poslanika** *(Ebū Muhammed el-Maqdisī)*
- ***Šubhe* vezane za propis demokratije u islāmu** *(grupa autora)*
- ***'Aqīda* potpomognute skupine** *('AbdulMedžīd el-Munī')*
- ***Tewhīd el-hākimijje*** *(grupa autora)*
- **Allāhova pomoć je, zaista, blizu** *(Sulejmān bin Nāsir el-'Ulwān)*

- **Demokratija je vjera** *(Ebū Muhammed el-Maqdisī)*
- **Obaveze koje je dužan spoznati svaki muslīmān i muslīmānka** *(šejhul-islām Muhammed bin 'AbdulWehhāb*
- **Ovo je ono što vam je vaš Gospodar obećao** (Reagovanje na incident u Novom Pazaru ispred Arap-džamije) *(Kelimetul-Haqq)*
- **Podučavanje najvažnijim pitanjima** *(Ahmed el-Hālidī)*
- **Može li se opravdavati neznanjem u djelima *velikog širka* i *jasnog kufra*?** *(Ebu Muhammed)*
- ***Milletu* Ibrāhīm** *(Ebū Muhammed el-Maqdisī)*
- ***'Aqīda ehlis-sunneta wel-džemā'ata*** *(Metn/tekst sedam velikih djela 'aqīde muslīmāna na jednom mjestu, u jednoj knjizi: ''Wasitijjska 'aqīda'', ''Tahāwijeva 'aqīda'', ''Kitābut-tewhīd'', ''Tri načela'', ''Otklanjanje sumnji'', ''Djela koja izvode iz vjere'' i ''Šest načela'')*
- ***Šerī'atski* hidžāb** *(Kelimetul-Haqq)*
- **Istina o Turcima Osmanlijama** *(Ebū Ahmed)*
- **Muslīmān ili *mušrik*** *(Ebū Hamza el-Afgānī)*
- **Dokazi za propis prijateljevanja sa *mušricima*** *(šejh Sulejmān bin 'Abdullāh bin Muhammed bin 'AbdulWehhāb)*
- **Biografija *imāma* Ahmeda, *rahimehullāh***
- **Uzvišena znamenitost u vrlinama Ibn Tejmijje** *(imām el-Bezzār)*

- **Osnove sunneta (*Usūlus-Sunne*)** *(imām Ahmed ibn Hanbel)*
- **Islām – savršeno potpuna vjera** *(Muhammed el-Emīn eš-Šenqītī)*
- ***Iblīsova* obmana** *(Ibnul-Džewzī)*
- **Nije musliman onaj ko ne *tekfīri* zakonodavca (propisivača zakona) mimo Gospodara svjetova** *(Ebū Hamza el-Afgānī)*
- ***Mes'ele* vezane za *kufr u tāgūta*** *(Ebū Muhammed)*
- **Počinilac *širka* nikada ne može biti musliman** *(Ebū Hamza)*
- **Vjerovanje *imāma* el-Buhārija** *(imām el-Lālikā'ī)*
- **Dovoljnost u vjerovanju** *(Ibn Qudāme el-Maqdisī)*
- **Ovo je naša vjera** *(šejh 'Abdullāh ibn Muhammed ibn 'Abdul-Wehhāb)*
- **Poniznost u namāzu** *(hāfidh Ibn Redžeb el-Hanbelī)*
- **Vjerovanje četvorice *imāmā*** *(Muhammed ibn 'Abdur-Rahmān el-Humejjis)*